

TRIBUNA

LIST ČESKOSLOVENSKÉHO ZAHRAČNÍČHO ÚSTAVU V EXILU

Paul Claudel

SVATÁ ANEŽKA

Rok minulý kde je ? Což vím ?
Nic nežli snih už nevidím.
Zmizela země se stíny
nebe jen zůstalo, stačí mi ;
bělostné je, jsem bělostný
včera byl den můj zpovědní
Dnes ale... dnes je neděle
a já jdu k svatému přijímání...

Ve světle zimního slunečka !
Tak mírná a hrdá Anečka
světské slávy vzdálena
a davů vražedných
protože je nevinna.
Náhle jak pravda ztracená
tká světlo svćených.

V kolébce dítě Ježíšek
ni tuniku ani svrchníček...
A Hilar je všechny uvítá.
Svatý Antonín, svatý Hermita
vedou na konci mašličky
beránka, bílý je celičký.

S Marií svatá Anečka
hladí ji rukou rukávy
a jak ta bělostná ovečka
Matka má obrys bělavý.

Anečka : » Bůh nás ochrání ! »
» Dobře je ve sněžném padání. «

Vánoce 1952

Poznámky ze světa...

PROCES PROTI RUDOLFU SLÁNSKÉMU a skupině spoluobžalovaných vzrušil celý civilisovaný svět do té míry, že informovanost o jeho podrobnostech je všobecná. Méně známá je jeho motivace, komentáře a dohady se mohou rozcházet. Technická příprava ohromila a hypotézy o detailech, většinou vycházející z Koestlerova dokumentu a nesourodých svědectví nejrůznějšího druhu, budou pravděpodobně zcela objasněny až po likvidaci moskevského režimu. Ale přes dokonalou techniku ostentativnosti a vypočítavé připravenosti proces nikoho nepřevědčil. Prostě nebyl úplný. Před sborem figurantů-soudců nestáli obžalovaní, ale autožalobci, jakési znásobené a do různých postav dosobené a do různých postak konale promítuté alter ego prokurátora. Zmizela jedna dimenze v prostoru a zredukovaný útvar je tvrdošíjně a drze vydáván za úplný prostor. Odpor a protesty světové veřejnosti jsou jednoznačné. Ovšem, Slánský a Geminder byli obávaní miliony informovaných. Všichni obžalovaní byli vedoucími komunisty, což už dnes znamená, že vědomě pomáhali ohrožovat lidskou civilizaci. Všichni se více či méně podíleli na odpovědnosti za mnoho utrpení. Ale veřejné mínění je přeslo na jejich straně. Soud se nezajímal o jejich skutečnou odpovědnost, soud potřeboval přesně mluvíci, odosobněné dolůně předměty a figuranty pro odsouzení a popravu. Lhání nebylo skryvané, ani autoři nemohli předpokládat, že bude považováno za cokoliv jiného než právě za lež. A tak se nejobávanější mezi nenáviděnými stali lidmi, na kterých je páchána křivda. Nevíme, oč přesně komunistům jde; nevíme, mají-li čistky logickou zpříznenost s vnitřním vývojem komunistické společnosti nebo zda slouží příležitostným cílům, vytčeným současnými potřebami. Ale toto ostentativní pohrdání spravedlností, tato veřejně vystavovaná krutost, která uráží a deprimuje každého normálně myslícího člověka, neomůže než být zuřivou krisí nezdravého organismu.

S. K. (Paříž)

PROBOUZÍME SE Z ROZHlasové LETHARGIE ? Po čísle Tribuny (červen-červenec 1952), které jsme věnovali

otázkám zahraničních rozhlasů, také číslo Skutečnosti (září-říjen 52) článkem Karola-Beláka se zabývá často dosud nepochopeným významem našich svobodných stanic. Píše : » Viesť studenú vojnu iba s pol srdcem, s polovičným vynaložením sil, len príležitostne, nesystematicky a s prílišným chladom na tradičné mezinárodné zvyklosti, je plýtvanie časom a prostriedkami. Ide o to, rozvrtnúť Železnú oponu ; komunistický štát ju udržuje všetkými disponibilnými prostriedkami, bez použitia všetkých disponibilných prostriedkov ju slobodný svet nerozvrtná. « Rozhlasové vysílanky ovšem reagují na komunistickou thesi rozkladu západní společnosti. Jak

správně Belák říká, stanice tedy potřebují ještě důkladnější a nákladnější zpravodajskou a reportážní sluby pro, jak píše v uvozovkách — budovatelskou — propagandu západu. Některé rozhlasové stanice však skutečně pěstují budovatelskou propagandu bez uvozovek a to do té míry, že hovoří i podobným jazykem : o výstavbě, lidu, masách... Zapírají ochotně nedostatků, neříkají celou pravdu, pohledají pravdu jen za politikou, a utíkají tomu, co jsme nazvali » propagandou pravdy «. Jistě se ještě ve Skutečnosti, v Tribuně či v jiných časopisech k definici rozhlasové propagandy a její realizaci vrátíme.

POVÍDKA SKORO VÁNOČNÍ

Za starých časů žil v jednom úzkém údolí, ležícím mezi vysokými horami starý blázen, jehož celým jménem byla lucerna. Docela obyčejná a stará lucerna, jak ji ještě dnes nosí naši sedláci, když jdou o vánocích noci mrazem do modra zhlukl na půlnocní mši. Těžká, hrubá lucerna, ale s teplem, červeným světlem, které, přestože se třese a plápolá, přece jenom vzdoruje ve svém hrubém pouzdře bouřlivému větru.

Blázen miloval své světlo, jež s sebou nosil ve dne v noci, jako by to byl živý tvor. Vysnil si také, že je to kus slunce a občas před ním v modlitbě poklekl. Tak velký blázen byl onen muž s lucernou.

Jednoho dne vypukla nad vesnicí hrozná bouře. Nejen že zničila celou úrodu a všechna lidská sídla, ale zatopila též celé údolí hroznou polopou. Dobytek a lidé utíkali na hory, které byly jedinou záchranou. Srážné, lysé a mrtvé byly ty skály, ale na druhé straně si vysnili — tak to slychali od svých otců — překrásnou zemi.

Jejich cesta byla svízelná — neproniknutelnou imou, běsnícím větrem, šlehajícím lijáčkem. Nikomu nenapadlo vzít s sebou světlo. Jenom blázen nesl jako vždy svou rozžehnutou lucernu, jako první nastoupil statečně cestu nahoru. Vpředu, státě upředu šel, a sloupal, jak jenom blázen může sloupal — neopatrně, bez váhání, bez hmatání, kolmo nahoru, a svou lucernu držel za zády. Klopýtal, klouzal, padal, znovu se zvedl, kácel se, slyšeli ho kýchat a bolestně vzdychat, mnohdy tak přidušeně, že to v oně příšerné noci znělo jako smrtelné chroptění. Ale vždy a znovu se zvedal, a jeho rudé, lepté světlo dále tančilo na jeho hřbetě.

Nejdříve měli lidé soucit s bláznovstvím muže, který, spásné světlo v ruce, sám kráčel ve tmě ; když se však pod jeho nohama uvolnil kámen a zasáhl je, volali : » Blázne hloupý, nes přece to světlo tak, abys viděl, kam slápněš «. Zavrtěl hlavou a nesl své světlo dále za zády. Tu se lidé rozzlobili a křičeli : » On je tomu vinen, že nás to kameni tluče «, a pouvažovali se tím, že po něm házeli kameny, které jeho noha uvolnila. A ty zasáhly všechny, vždyť blázen nesl jediné světlo jako terč.

Výstup pokračoval rychle a všichni dosáhli zdraví spásného vršku. Tma pomalu couvala a právě když poslední dorazili — žena se svým děckem — , vyšlo slunce v piné a neslychané nádehe nad pohádkově krásnou zemí, — tak krásnou a obsypanou plody, že lidé zmklí a sepnuli ruce.

Avšak blázen, krvácející z tisíc ran, ulhl, aby zemřel, tiskna něžně na prsa svou lucernu. Ženu s dítětem jal lidský soucit nad starým bláznem. Měkce pohladila jeho rozčuchané vlasy, tázajíc se ho : » Ubohý muži, proč sis neposvítil lépe na cestu ? « Tu řekl blázen : » Abych mohl lépe svítit tvým. «

Pověděl to bez hořkosti a zemřel a žehnal zemi, do níž nesměl vkročit, ale ku které dovedl ostatní svou lucernou.

(přeložil Z. D., Paraguay)

Helene HALUSCHKA

KOEXISTENCE NEBO VÍC?

Th. dr. KUČERA

Křesťanství a politika

PRVNÍ ZÁSADA: V ŽIVOTĚ KŘEST'ANA NEEXISTUJE OBLAST NÁBOŽENSKÁ, A OBLAST BEZNÁBOŽENSKÁ

I letmá čelba evangelií, jež jsou stručným zá-
znamem Kristových kázání a jeho učení, jasné
nám ukazuje, že Kristovo náboženství se neome-
zuje na bohoslužbu a rituální úkony, nýbrž lid-
ský život v jeho celistvosti. Vždyť, co Ježíš
Kristus nejvíce odsuzoval u svých odpůrců,
farizejské sekty, bylo jejich zúžení náboženství
na rituální úkony, a naproti tomu lačné sobectví
a zvůle ve všedním životě. Bohužel dnešní
představa průměrného muže z lidu o nábožen-
ství se velmi podobá představě farizejských ritu-
alistů z doby Kristovy. Většina lidí rozumí opět
pod náboženstvím toliko modlitbu a určité ri-
tuální praktiky, hlavně ty, které jsou vykoná-
vány v kostele, a vyjímá náboženství z občan-
ského života. Vidíme z toho, jak málo dnesšní
veřejně mínění stojí pod vlivem Kristových zá-
sad, přes vysoký počet křesťanů, vykazovaný
statistikami.

Kristus přesvědčoval své posluchače znovu
a znovu, že účtování Boha a služba Bohu (a tyto
dva pojmy jsou vlastně *definici* náboženství)
musí obejmout celý lidský život a nic v životě
se z této povinnosti nesmí vymknout. (Srv. hlav-
ně Blahoslavenství 1) a celé Horské kázání,
2) anebo Kristovy pokyny týkající se kapitálu

a jeho užívání 3), jež zasahují všední, rušný ži-
vot právě v jeho středu.) Z listu sv. Pavla, který
společně s evangelistou Janem tvoří dvojici prvních
křesťanských theologů, je ještě patrnější, že
nynější rozdělení života na sféru náboženskou
(s kadidlem, svíčkami a varhanami atd.) a nená-
boženskou (»světskou«), s kinem, footballem,
výlety do Šárky, se směnkami, kandidátkami
atd., je proti Kristově pojetí života a proti to-
mu, co požaduje od svých učedníků. Pavel to
vyjádřil nejpádněji v první epistole Korintským 4).
Tedy jídlo i pítí, rekreace i práce, manželský
život, výchova, modlitba, účast na bohosluž-
bách, obchod a všechny ostatní lidské činnosti,
jsou jen různé úseky téhož jednotného života,
který ve své celistvosti má být službou Bohu,
t. j. *náboženstvím*. Kromě Pavla i apoštol Jakub
popisuje svým pádným, prostým způsobem toto
praktické, »civilní« náboženství ve své epistole 5).
Podle jeho slov náboženská víra, která se neo-
brábí ve všedním životě, je mrtvá a bezcenná, a
stejně soudí i apoštol Petr 6). Svatý Pavel však
nebyl jen dogmatický theoretik, nýbrž i člo-
věk praktický, a tak ve své epistole Římanům 7)
popisuje konkrétně různé druhy služeb pro spo-
lečnost, které jsou křesťanovou povinností. So-
ciální ráz Boží milosti, této síly shůry Kristem
slíbené jeho vyznavačům, aby byli s to žít ve
shodě s náročnými ideály křesťanské morál-
ky, je dále nastíněn na jiném místě téže episto-
ly 8). Pavel vypočítává dokonce i konkrétní
stavovské povinnosti 9) a občanské povinnosti 10)
a s podobným popisem setkáme se i v první episto-
le Petrové 11). Apoštol Jakub žádá přísne so-
ciální spravedlnost 12) a pranýřuje zadržení mzdy
s nemenším rozhořčením než radikál Marx. O
spravedlnosti a lásce k bližnímu jako podstatné
součásti náboženského života mluví Pavel na více
místech (aspekt aspekt křesťanství, který tak
zaujal Masaryka a Ráda!) 13). Jakubova episto-
la hlásá zásadní rovnost lidí přes stavovské
nebo majetkové rozdíly a žádá Kristovy vyzna-
vače, aby ji respektovali: Řěda těm, kdo nadržují
majetným a vlivným 14). Všeobecně je povin-
ností těch, kteří chtějí být Kristovi stoupenci,
aby si nehlídali sobecky jen svých vlastních
záležitostí, nýbrž i blaha druhých lidí, 15).

A tak úkol života ve společnosti, který je po-
statnou součástí křesťanského náboženství, tak
jak jej vidí Kristův největší theolog Pavel,
lze vyjádřit třemi zásadami: A Křesťan je po-
vinen *přemáhat ve světě zlo dobrem* 16), *láska*
je základem všeho jeho úsilí 17), *ona dává smysl*
životu ve společnosti a je rozpoznávacím známe-
ním Kristových dětí. Právěho křesťana poznáme
podle jeho lásky 18). C. Křesťané mají pokračovat
v úkolu svého mistra, to je skrze praktické a
přesvědčivé, konkrétní skutky lásky mají *smi-
řovat zbloudilý svět se svým Otcem* (není tu třeba
zdůrazňovat, že Kristova láska neznamená změk-
čilost, naopak je zmužilá a žádá si velké mravní
síly), *jakož i lidé navzájem mezi sebou a konečně*
i lidé s nimi samými (dokud se člověk nesmíří s
Bohem, nenajde ani *vnitřní* mír a je ve válce se
sebou samým, neboť si nerozumí). Mír a smír
jsou ovoce lásky, a tedy ovoce křesťanského
života 19).

Křesťán, je teby povinen uskutečňovat Kris-
tovy zásady v celém svém životě. Jeho úkolem
je zprostředkovat světu vkoupení Kristem a

PROČ

PODLE Masaryka je otázka po smyslu
českých dějin otázkou náboženskou.
Myšleno tak, že kulturní jednotka,
zvaná český národ, ve svém celku a ve své
dějinné tradici povyšovala na své vůdce ty
osobnosti, které svou denní praxi odvozovaly
od důsledně promyšlené a domyšlené filoso-
fie; a taková filosofie se ve svých koncích
musí nutně vypořádat s otázkou po smyslu
života a existence, slává se náboženskou a me-
tafysickou. Od sv. Václava přes Ilusa, Chelčic-
kého, Komenského, Palackého, Havlička a
Masaryka dominuje české dějiny řada osob-
ností, která usilovaly o všední denní praxi
sub specie aeternitatis. Do jaké míry byl
mnichovský i únorový debakl zaviněn tím,
že se dr. Beneš jen nedokonale zařadil do této
kontinuity náboženských myslitelů? A že
pseudovědeckost mu nabízel z politických
stran jen KSČ?

Komunismus nás nutí začínat v mnohých
směrech za zcela nových předpokladů, za
zcela nových podmínek. Dějinný zlom, který
přinesl nebo který jím vyústil, může být rov-
něž příležitostí k překonání rozpolcenosti
mezi naší protikatolickou minulostí a kato-
lickou přítomností, která podle Masaryka, za-
viňovala neupřímnost náboženského života.
Je možné obnovit jednotu mezi dějinnou tra-
dicí, smyslem českých zemí, a jeho přítomností,
jeho denní praxi. Znamenalo by to velké míry
revisi postoje katolicismu a ke katolicismu.
Toto číslo je tedy takovým vánočním pokusem.

TRIBUNA

budovat v lidských srdcích a myslích Boží království spravedlnosti, lásky a pokoje. Poněvadž však lidé se rodí svobodní a budou se i nadále rodit svobodní až do konce světa, rozhodují se pro toto království dobrovolně a jen dobrovolně přijetí křesťanského mravního kodexu má před Bohem cenu. Každé násilné a mocenské získávání přívrženců je antinomií. A z lidské svobody i vyplývá, že vždycky budou společností lidé, kteří, ačkoli křesťanské učení poznali, nesouhlasí s ním a nepřijímají je. Křesťané nepředpokládají, že kdy budou v naprosté většině.

DÁLE : KRISTOVO NÁBOŽENSTVÍ JE NÁBOŽENSTVÍ ORGANISOVANÉ V CÍRKVI, JEJÍŽ KOMPETENCE SE SICE VZTAHUJE NA TOTALITU LIDSKÉHO ŽIVOTA (T. J. NA VŠECKY LIDSKÉ ČINNOSTI A PODNIKÁNÍ), ale JEN S JEDINÉHO HLEDISKA, T. J. S HLEDISKA MRVNÍHO. Z knih Nového Zákona je totiž rovněž patrné, že křesťanské náboženství není náboženstvím zcela soběstačných, na sobě nezávislých jedinců, z nichž každý by uskutečňoval Kristovy ideály na vlastní pěst a nezávisle na druhých. Naopak, evangelní i epistolní texty mluví o nezbytnosti zapojení každého křesťana na společenský organismus církve, Božího to království na zemi která svým členům zjednává přístup k Božím hodnotám příslibeným Kristem 20). Že katolická doktrína zdůrazňuje potřebu příslušnosti k církevnímu společenství, je všeobecně známo. Nyní však tato nauka získává půdu i v křesťanských kruzích, jež dosud hlásaly náboženský individualismus. Tak na př. na třetí světové konferenci pro Viru a Řád, konané koncem srpna v Lundu, na níž bylo přítomno přes 250 evangelických, anglikánských a pravoslavných delegátů, švédský luteránský primas, arcibiskup Brilioth, řekl, že »lidé vychovaní zcela necírkevní atmosférou zdají se opět odkrývat církve«. Církev existovala dříve než dokonce bible byla sepsána a ona dala jedinci bibli do ruky. Bez ní není křesťanského života... Církev je, jak křesťané věří, bratrstvem nadlidského, božského původu, božského poslání i nadlidských, skrytých sil a hodnot, třebaže se skládá z lidí, a to často lidí až příliš »lidských«. Od ní se křesťan dovidá Boží pravdu, a to nejen theoretickou, nýbrž i mravní, a ona mu zprostředkuje skrze Boží milost mravní sílu žít ve shodě s Kristovým přikázáním.

Z tohoto jedinečného a posvátného rázu církve vyplývá však pro věřícího křesťana pokušení vidět v církvi jakousi vševládnou instituci, jejíž kompetence je úplně univerzální a která má regulovat život se všech aspektů, a netoliko s hlediska konformity s mravním zákonem Božím a hlediska spásy duší. Mnohokrát v průběhu dějin křesťané byli pokušení domnívat se, že je-li Bůh tvůrce společnosti a zdroj civilní moci a je-li církev společnost jím pověřená a zastupující jeho zájmy, pak církve má mít i svrchovanou vládu politickou. V době vrcholného středověku — hlavně za Bonifáce VIII. — byl tento omyl vyjádřen teorií o »dvou mečích«, t. j. meči světské moci a moci duchovní, které oba byly svěřeny Bohem římskému papeži, jakožto Božímu náměstku na zemi, a vládnuli římský císař a jeho vasalové oním mečem světské moci, činí tak jen z papežova pověření. Podobnému, byť ne totožnému omylu podlehl i anglická puritánská společnost v době mezivlád po popravě Karla I., jakož i rozmanité středověké výstřední sekty. Opačný extrém Lutherův, který chtěl naopak světskému panovníku přiznat svrchovanou moc i nad církví, byl reakcí na první omyl. Po jeho překonání a překonání galikanistické teorie Ludvíka XIV., a omylů

jiných t. zv. »katolických« panovníků, jako Karla III. španělského, nebo našeho Josefa II., kteří chtěli učinit z náboženství a církevních záležitostí jen určité oddělení svých ministerstev pro kulturu a výchovu, katolická církev se sama vyjádřila skrze svou hlavu o poměru mezi církví a státem a církví a politikou. Lev XIII. prohlásil v encyklice »Immortale Dei« z 1. listopadu 1883, že církev není kompetentní ve věci politiky, jako stát nemá pravomoc ve věcech náboženských, 21). Církev totiž není *jedinou* společností křesťanů, s universálním (totálním) posláním, vzhledem k níž všechna ostatní sdružení a korporace by byly jen jejími složkami. (Tak nazírá na své poslání a svou pravomoc moderní totalistický stát!). Církevní poslání je sice nejvznešenější a pro spásu (v níž křesťan vidí konečný smysl a cíl celého života) nejdůležitější, ale vedle ní existují společnosti na ni nezávislé a mající své vlastní úkoly. Kompetence církve se vztahuje na bohoslužbu, na úkol prostřednice mezi člověkem a Bohem, na rozdávání vnitřních nadpřirozených darů a sil a zprostředkování zjevených Božích pravd lidstvu, a jakož i jejich výklad. Je sice svrchovaným tribunálem, ale jen ve věci *mravního a náboženského* života. Její působnost se sice vztahuje na *veskeré* lidské činnosti, a tedy na celek lidského života individuálního i společenského, poněvadž žádný úsek lidského života není vyňat ze závaznosti mravních k zákonů, ale církev nemůže posuzovat lidská počínání s žádného *jiného* hlediska než tohoto. Jiná hlediska jsou svěřena jiným institucím; tak na př. politická vláda je svěřena panovníkům a vládám a to *přímě* Bohem, bez prostřednictví římského papeže. Pokud církev má pravomoc nad jinými společnostmi, je toliko kompetentní usuzovat, zda na různých polích lidské činnosti (a to politiku nevyjímajíc) nejsou šlapána práva Boží nebo lidská a zde život se nezvrhá v zvlášť nebo džungli nízkých pudů 22). Při výkonu této své pravomoci ethického a náboženského tribunálu církve však nemá donucovacího práva 23), a tak je pochopitelné, že při výkonu svých povinností a službě lidstvu je často násilně umlčována a trpí. Kristus to výslovně předpověděl a připravil na to své apoštoly.

Zmínili-li jsme se o několik řádků výše o jiných aspektech lidského individuálního a veřejného života a jiných kritériích než mravních, a vyloučili-li jsme je z kompetence církve zbývá nám vyložit pomocí několika příkladů, co je míněno oněmi jinými kritérii. Stručně řečeno, církve se spokojí tím, že ona činnost nebo zřízení jsou mravně bezúhonné, a združuje se úsudku o tom, zda jsou i odborné, účinné a praktické. Církev tedy neposuzuje život s hledisk odborných dovedností nebo užitých věd, jako jsou na př. politická theorie (otázka volebních systémů, vládních forem, kontroly moci a pod.) nebo hospodářské soustavy, pokud některá z nich není zřejmě proti spravedlnosti (to už totiž není otázka expedience, nýbrž otázka mravní). Citovaná již encyklika »Immortale Dei«, jakož i encyklika »Libertas praestantissimum« téhož papeže z 20. června 1882 24) a 25) prohlásily, že křesťanství a církve se nepřimykají k žádné politické teorii ani partikulární civilizaci nebo určitému společenskému řádu, a touž zásadu opakuje jinými slovy jiná encyklika Lva XIII. »Sapientiae christiane« z roku 1890 26). Encyklika o křesťanské demokracii »Graves de communi« z 18. I. 1901, která schvaluje a podporuje demokracii »Graves de communi« z 18. I. 1901, která schvaluje a podporuje demokracii, činí tak opět z důvodů výhradně ethických, a ne politických 27), a stejný je smysl i papežského Motu proprio

Pia X. » Fina dalla prima « z 18. prosince 1903.28) Z citovaných výnosů hlavy katolické církve, jejíž prohlášení jsou uznávána katolickými křesťany za závazná, vyplývá, že žádná politická strana ani žádný hospodářský směr nemají práva vydávat se za » křesťanštější « než jiné směry, nebo dokonce jednat jménem církve nebo Krista. Církev se nepřimyká k žádnému z nich.

Považujeme však za nutné vysvětlit, že někdy je v politickém programu určité strany nebo určitého směru explicitě nebo implicitě vyjádřena příslušnost kaněkterému světovému názoru a předvedění určité hierarchii hodnot (což však už je záležitostí filosofie a náboženství, a nikoli politiky ; taková politická strana nebo politický směr totiž už vyznávají i určitou filosofii a neomezují se na hledání nejdůležitějších prostředků k dosažení pořádku a blahobytu). Uvádím namátkou tento příklad : Strana a její program usilují o optimální *hmoťný a hospodářský* blahobyt, a to jako její nejvyšší nebo výhradní cíl, jemuž je všechno ostatní podřízeno. Její příslušníci jsou přesvědčeni, že optimální hmoťný blahobyt je vůbec nejdůležitější hodnotou v lidském životě, bez níž nelze šťastně žít, a proto je třeba dosíci ho v krátké době stýjco stuj. Nelze dbát práv a spravedlnosti a Desatera nebo Evangelia, alespoň nevmezidobí pokud není onoho cíle dosaženo. Později snad bude možno mít kdy na náboženství a etické zákazy a příkazy. V takovém případě ovšem nastává kolise s církví, i když strana nebo politický směr se výslovně neprohlašuje za vyznavače materialismu nebo atheismu, anebo dokonce podobná nařčení rozhořčeně odmítají. Církev totiž odsuzuje hmoťný blahobyt, je-li vykoupen za cenu svobod, náboženského rozvoje a snad i spravedlnosti. (Lev XIII. v encyklice » Libertas Praesentissimum « odsoudil therorii, že mravní přestupky se strany slátu jsou dovoleny a nejsou de facto přestupky, poněvadž mravní zákony jsou prý jen pro prostý lid.). Mnoho dnešních politiků, aniž kdy výslovně uvažovali o jakékoli filosofické soustavě a aniž vyznávali určitý světový názor, nicméně vyznávají » dogma « hedonismu, o němž odmítají jakoukoli diskusi : » Jsme na světě, *abychom* se tu dobře měli, respektive nejlépe měli «. Tato zásada je pro ně nejvyšším zákonem a upírají křesťanům právo mēnit na ni cokoli. Chtějí-li křesťané si ji mohou doplnit dalšími, druhotnými životními zásadami (vira v záhrobi a spásu je sice zaostalá a pošetilá, ale náš politik si zakládá na své toleranci a širokém rozhledu.) Církev však tvrdí v souhlasě s učem Ježíšovým, že hmoťný blahobyt není životní cíl člověka, a proto někdy i musí ustoupit. Absolutně optimální blahobyt je dokonce nežádoucí, poněvadž ho nelze dosíci bez újmy Božích nebo lidských práv. Je třeba spokojit se s relativně optimálním blahobytem. Nejen bída je zlem, ale i přepych může být zlem.

DALŠÍ ZÁSADA: AČKOLIV CÍRKEV NEMÁ PRAVO POSITIVNĚ ZASAHOVAT DO POLITICKÉHO A HOSPODÁŘSKÉHO ŽIVOTA (TAKŽE JEJÍ PRAVOMOC SE VZTAHUJE JEN NA NEGATIVNÍ ZÁSADY S HLEDISKEM NÁBOŽENSTVÍ A MRAVNOSTI), PŘESTO KŘESŤANÉ-JEDNOTLIVCI (ÚDÝ CÍRKVE) MOHOU A JSOU I MRAVNĚ ZAVÁZÁNÍ ÚČASTNIT SE POLITICKÉHO DĚNÍ. Míra této účasti záleží ovšem na ústavě země a na jejích nadání a vzdělání. Nejeví-li kdo velký zájem o volby, poněvadž není s to posoudit soutěžící strany není zajisté tak odpovědný za svůj nezáměr o volební kampaň jako jiní lidé, kteří politice rozumějí. Na rozdíl od činnosti církve, působení křesťanů-jedinců se neomezuje

na boj proti korupci a na hájení požadavku mravní čistoty v politice. Jsou ve svém svědomí zavázáni rozhodovat se pro tu politiku, která podle jejich názoru je v jejich době a v jejich prostředí nejdůležitější pro dobro společnosti, rozumí se, je-li zároveň i mravně bezúhonná, t. j. respektující Boží mravní zákon. Hlas svědomí je pro ně autoritou. Lev XIII. nastínil tyto zásady v encyklice » Immortale Dei « (29). Křesťané mohou a mají i zakládat strany, domnívají-li se, že žádná z existujících stran podle jejich svědomí není s to úspěšně dosíci pokoje a blahobytu, nesmějí však tyto strany vydávat za oficiální strany církve nebo jim dávat názvy, které by vedly k podobnému výkladu (na př. » Katolická strana «). Mají-li politické nadání, jsou též povinni politicky se vzdělávat a uplatňovat vliv, hlavně je-li nedostatek křesťanský smýšlejších politiků. Toto vše je jen důsledek prvé zásady (z počátku tohoto článku). Jako je totiž křesťan-truhlář povinen být svědomitým truhlářem, a ne lajdákem, křesťan-učitel svědomitým učitelem, dentista odborným dentistou atd., tak křesťan-politik má být dobrým politikem. Do které strany se šak dá (pokud program žádné strany není církví odsouzen jako odporující mravnosti, ušlechtilosti nebo náboženství), o tom rozhoduje jen jeho osobní svědomí. K lidem příslušejícím k jiné straně má zachovávat fair play a křesťanskou lásku. Nemá práva divat se na přívržence jiných politických nebo hospodářských teorií jako na nepřítel, poněvadž jde o věci kontingentní, v nichž » více cest může vést do Říma «. V důsledku toho je za své politické přesvědčení a politický život jen *osobně* odpovědný. Církev za něho neodpovídá.

Zde je na místě zamíslit se nad particulárním problémem, který vyplývá jako důsledek z předchozího odstavce. Jde o problém kněží v politice. Ačkolí kněžská politika není proti Božím zákonům, a tedy není mravně závadná, přesto církev se na ni dívá skepticky a v mnoha případech episkopát výslovně zapovėděl kněžím vměšovat se do politiky nebo přijímat kandidatury. Jednak knězi připadl v Boží » době práce « úkol vyšší a důležitější, který kněz-politik bude zanedbávat na škodu církve a na škodu duší, které mu Bůh svěřil (zažili jsme podobnou zkušenost s některými kněžimi angažovanými v politice v letech 1945-1948, jejichž fary a školní mládež byly zanedbávány), a potom, je-li jejich politika neúspěšná, lidé ji neodsoudí jako soukromou politiku velebného pana X. Y., nýbrž přičtou ji na vrub církvi, třebaš pan X. Y. jednal jen ve své soukromé kompetenci. A toho je třeba se uvarovat.

POZNÁMKY :

1) Mat. 5, 3-12, 2) Mat. 5, 21 atd., 3) Mat. 19 23-26, 4) I. Kor. 10 31, 5) Jak. 1, 26-27 a 11, 14, 6) I Petr 1,3 a 11, 7) Řím. XII, 7-8, 8) Řím. XII, 9-21, 9) Efez. 5,21 atd., Kol. III, 18 atd., I. Soluň, 4,11 atd., Tit. II atd., 10) Řím. XIII, 1-7 a Tit. I,11, 11) I Petr II, a III. kapit., 12) Jak. V, 1-6, 13) Efez. IV, 24-32 a Kol. III,12 atd., 14) Jak. 11, 1-7, 15) Filip. II,4, 16) Řím. XII,9-21, 17) Řím. XII,8-10, 18) Galat. V, 14-15 a I. Jan, 19) II. Kor. V,20, 20) Řím. XII,3-8, I. Kor. XII,12-31, Efez. IV,1-16, V,21-30, V. Kol. I, 18-24, I. Tim. III, 15, Mat. XVI, 18-19, XVIII, 17, XXVIII, 18-20, XIII, 24-43 a 47-50, 21) »Bůh ustanovil nad lidským pokolením dvojí moc, a to církevní a civilní. Prvá má spravovat Boží záležitosti, druhá pak lidské, ale každá z nich je suverenní a každá má své pevné hranice působnosti, jež jsou vymezeny její povahou a předemětem její působnosti... « 22) Uvádíme namátkou (Pokrač. na str. 16.)

PETR ŽELIVAN, Itálie.

Křesťanství a časné hodnoty

JESTLIŽE toto číslo Tribuny mluví o náboženských problémech dneška — lépe řečeno o některých náboženských problémech, hlavně pak o poměru náboženství k politice a socialismu, není to proto, že je to v módě. Je to spíše nutnost vypořádat se s tímto problémem. Tento důvod vedl italské sociální demokracie, aby na svém kongrese v Miláně zařadili do svého programu referát o náboženských otázkách. Suma povaha věci váže každou generaci říci jasné slovo — nebo i méně jasné — do tváře metafysice, metempirie. I mlčení a vědomé ignorování těchto otázek je již odpovědí, je již postojem, který zahrnuje celou filosofii.

Je proto výrazem poctivosti úsilí a práce, jestliže nechceme jen tak pasivně a bez kritiky převzít závěry a postoje předchozí doby. Mladá generace se kriticky propracovává k novému programu, překontrolovává myšlenkovou schémata minulosti a tak vytváří svůj postoj ke skutečnostem náboženským. Československý zahraniční ústav odpověděl prakticky tím, že se v něm vytvořil studijní odbor pro otázky náboženské. Nejde o zakládání spolku, tím méně o novou náboženskou skupinu. Jde nám o toto: zjistit, co je a co není náboženství, vymezit vlastnosti a popsat, pokud je to v našich možnostech, myšlení, jednání a společenskou povahu současných náboženských skupin, hlavně těch, které jsou doma ve středoevropském prostoru. Na základě tohoto šetření bude pro nás snadnější zaujmout nějaký konkrétní postoj. Netřeba dlouze opakovat, že nám jde i zde o pravdu a spravedlnost. Chceme a musíme být spravedliví ke všem. Tak sloužíme nejlépe své době. Amicus Plato sed magis amica veritas. Tyto zásady vyslovila konečně již i programová diskuse Ústavu, když napsala, že se snaží dodržovat tuto linii: 1. Nevycházet z žádných apriorních předpokladů, věcných pravd, axiomat nebo intuici. Všechno je od počátku podrobeno kritickému zkoumání. 2. Jít až na kořen věci; ptát se „proč?“ i u odpovědi, které se zdají zakončovat řetězec vysvětlení. 3. Držet se jen výsledků zkoumání bez ohledu na autority, bez ohledu na to, zda odpovídají duchu doby, jsou oblíbené, nemoderní, překonané nebo zajímavé.

* * *

KAŽDÉ náboženství zahrnuje nějakým způsobem tři prvky: intelektuální, volní a smyslový — vnější v řadu činnosti. Jinak to můžeme vyjádřit tak, že náboženství má tři tváře: dogmatickou, morální a liturgickou. Poměr těchto tří prvků se v historii náboženství mění; setkáváme se s náboženstvími, kde převládá charakter intelektuální; nalézáme náboženství, která kladou důraz na morálku a konečně jsou tu i skupiny náboženství, kde je převaha liturgie, vnější rituální činnosti. Tato, poslední hraničí s magií. Ideálem je pevná harmonie všech tří. Nazýváme to přirozené náboženství, které se váže spontánně na lidskou přirozenost a nemá nijakých pozitivních a historických ustanovení. Na tomto staví a je předpokládá náboženství pozitivní, které je spjato s nějakou silnou historickou osobností, jež mu svou silou dala přesnější řád, zákon, determinovala a prohloubila všeobecné tendence přirozeného náboženství právě v třech jeho podstatných částech.

Pro člověka, který nahlédl alespoň letmo do historie evropské kultury, je nesporným faktem, že křesťanství vyoralo nehlubší brázdu na poli náboženském. Přes všechny krise současného křesťanstva, drží křesťanství stále svůj primát a usiluje říci své slovo, dát svůj přínos nové, právě se rodící kultuře.

Křesťanství je náboženství pozitivní. Váže se na osobnost Ježíše Krista. Pokusy odstranit z historie palestinského učitele se staly směšné. Jsou odsouzeny k ztroskotání jako pokusy tvrdit, že Stalin objevil Ameriku. I když je křesťanství náboženství pozitivní, přece zachovalo všechny přirozené hodnoty náboženské. Kristus přišel tyto všelidské tendence naplnit, nikoliv rušit. Řádl o tom hluboce píše ve své poslední knize »Útěcha z filosofie«. Další známkou a předností křesťanství je skutečnost, že vyrovnává ony tři prvky: je intelektualistické, ale zároveň klade důraz na mravní jednání; liturgie stojí v jeho centru, avšak předpokládá dogma i mravnost.

Universálnost křesťanství je velkou hodnotou a bez ní není křesťanství křesťanstvím. Nejde jen o universálnost rasovou, časovou a prostоровou, tedy universálnost »horizontální«, nýbrž i o universálnost hlubinnou, »vertikální«: chce tím říci, že křesťanství mluví a jde ke všem vrstvám: vzdělanců — prostých lidí, dětí i dospělých; ale jeho katolicita (ve smyslu etymologickém kath'holos) se vztahuje i na všechny ostatní hodnoty. Tento vztah je veskrze pozitivní.

* * *

TO, co označujeme pojmy »časný« a »věčný« je téměř totéž jako to, co označujeme slovy »pozemský« (uskutečňuje se na zemi) a »nebeský« (uskutečňuje se v nebi); nebo jako »lidský« (omezený na okruh lidské osobnosti a jejich přirozených úkolů) a »božský« (jehož smyslem jsou skutečnosti Boží), jako »přirozený« (odpovídající vrozeným nebo přirozeně získaným tendencím a sklonům člověka) a »nadpřirozený« (uskutečňovaný sice s souhlasem lidskou přirozeností, ale přesahující její požadavky). Souhrnně lze tedy definovat časno takto: komplex hierarchicky seřazených hodnot — vše, co poznávají, co milují, po čem touží a co svou činností vytváří lidé jako obyvatelé této planety.

Křesťanství žije a vyvíjí se v čase, není však zbudováno ze stavebního materiálu časna — chce říci ve své podstatě, v tom, co je mu typické. Má dvojí charakter: immanentní a transcendentní. Je hluboce immanentní, žije ponořeno do skutečnosti své doby, sdílí i její osudy, odráží v sobě její krise atd. Je však i transcendentní, přesahuje osudy i jednotlivých epoch, nepodléhá zákonům historického umírání. Celá tato problematika křesťanství není ničím jiným než prodloužením problematiky osoby Kristovy. V něm jsou spojeny v hluboké — a paradoxální — jednotě immanence: je člověkem, s celým jeho osudem a tragičností, má své dějinné úkoly; a transcendence: je zároveň Bohem, který nemá dějin, osudu, tragiky.

* * *

KŘEST'ANSTVÍ jako pozitivní náboženství se vrodilo do kultury řecké a římské. Svůj poměr k hodnotám tohoto světa nepředpokládalo, nýbrž muselo jej formulovat, vytvářet.

Při této příležitosti se objevilo i dvoji pokušení, které nebylo jen theoretické. Protože v podstatě jde o problém jednoty mezi věčným a časným, mezi skutečnostmi této země a skutečnostmi, které přinesl Kristus, extrémnost a nevyrovnanost lidského ducha se buď přikláníla k jednomu pólu nebo k druhému : buď tyto dva póly ztotožňovala, směšovala v jakýsi hybridní supernaturalismus a falešný mysticismus (Eutyche) nebo je isolovala, separovala a od sebe odlučovala (Nestorius). Buď transcendence pohltila immanenci, ji popřela a prohlásila za špatnou, nepřipustnou pro křesťanství, nebo immanence si usurpovala veškerá práva a transcendenci konfinovala za hranice tohoto světa, nepřiznala jí domovské právo mezi hodnotami, které mohou obohatit člověka. Toto drama se odehrává ve všech otázkách křesťanství : na osobě Kristově, na církvi, na morálce, atd. Křesťanství se pohybuje neustále mezi dvojím nebezpečím : naturalismem a falešným mysticismem.

Řešení, které se ukázalo jako správné, životaschopné, je vyjádřeno jadrně, syntheticky v této zásadě theologie : Supernaturale non destruit, sed supponit et perficit naturale. Supernaturale je souhrnný pojem pro transcendentní hodnoty, božské a věčné. Hodnoty rázu intelektuálního (pravda), tak mravního a osobnostního a právního, které jsou přirozené člověku, nejsou rušeny, ochuzovány, zraňovány, mrzačeny hodnotami nadpřirozenými, věčnými. Ale nejde jen o popření negativního vlivu, věčna na časno, nýbrž jde o zdůraznění, že věčné hodnoty předpokládají, určitým způsobem vyžadují a potřebují hodnoty časné, aby mohly na této zemi existovat. Křesťan, který by chtěl být vzorným křesťanem a při tom se neukázal jako člověk, který zachovává elementární požadavky své lidské přirozenosti, by byl jen karikaturou. Bohužel naše doba je dost bohatá na tyto karikatury. Na druhé straně však věčné hodnoty jsou velmi plodné pro rozvinutí hodnot časných, zdokonaľují a umožňují jim plně rozvíti a plný život.

Tato tvář problému má ráz dynamický. Jde o dynamické vztahy mezi křesťanstvím a časnými hodnotami. Jde dnes o vzájemný vztah a ovlivňování víry a vědy (na poli intelektuálním) křesťanské morálky a požadavky přirozenosti lidské (na úseku mravním) a konečně jde o poměr těchto dvou prvků na poli právním a sociálním : o poměr křesťanství jako sociální skutečnosti, církve, ke státu a jiným veřejným a právním institucím. Můžeme se však tázat, jak by vypadala všeobecná formulace této problému pod zorným úhlem statickým. Domnívám se, že totiž aspekt dynamický nevyčerpává celou problematiku a že nejen nevyklučuje určitou staticčnost, nýbrž ji předpokládá, vyžaduje, jako svůj substrat, pramen své stálosti a permanentnosti. Snad bychom mohli poměr časna a věčna, poměr víry a vědy, křesťanského zákonu a přirozené morálky, poměr církve a státu vyjádřit pod zorným úhlem statickým takto : Nikoliv totožnost ani isolace, separace, nýbrž harmonická jednotu, která zaručuje oběma složkám nutnou autonomii a respektuje jejich práva, a zachovává reální rozdílnost. (Nec separatio — nec identitas, sed realis distinctio in unitate.)

Po všeobecné úvaze o vztahu křesťanství k časným hodnotám bychom měli pojednat o některých hodnotách zvláště a konkrétně. Jde hlavně o tyto hodnoty : umění, věda, filosofie, technika, práce, právo, společnost. Abych zachytil vitální uzel celého problému, volil bych asi metodu praktickou : neptal bych se jen na vztah křesťanství k umění atd., nýbrž na to,

jak se tento vztah vytváří, roste, rodí se v duši umělce, vědce, filosofa. Jaké kolise vznikají, odkud pramení jejich síla, jak se řeší.

BIBLIOGRAFICKÁ POZNÁMKA :

1. Jacques Maritain, Křesťanský humanismus, Praha, Universum
2. Jean Mouroux, Sensi cristiano dell'uomo, Brescia, Morcelliana, 1948 ;
3. Gustave Thils, Théologie es réalités terrestres, I. Preludes, Paris, Desclée, De Brouwer, 1947.

Z PŘEKLADŮ

GOETHE

Podobenství

*Květinám, které jsem natrhal,
Když jsem si vyšel kousek dál,
Bylo u mě teplé ruce mlo
A mnoho korun povadlo.
Ve váze ale, jaký div !
Byl každý stonek zdrav a živ,
Kvet vzhůru kouzlem proměny,
Stvol listu svěže zelený,
Jak připravený na rozpuk
V mateřské zemi vlastních luk.*

*Má báseň v cizím jazyce
Má pro mne kouzlo této kytice.*

Přeložil I. BLATNÝ

HENRI MICHAUX

Odpočinek

v nestesti

*Neštěstí, můj velký dělníku,
Neštěstí, usedni si,
Odpočiň si — — —
Odpočivej,
Shledáváš mě, zkoušíš mě, usvěd-
čuješ mě,*

Jsem tvoje troska.

*Mé velké divadlo, můj přístave,
můj krbe,*

*Mé sklepení zlata, —
Má budoucnosti, malko má, můj
obzore, —*

*Do tvého světa, do tvého prostoru,
do tvé hrůzy
Odevzdávám se.*

(Přeložil F. L.)

EKUMENICKÉ KŘESŤANSTVÍ A DNEŠEK

Světový protestantismus zaznamenal za posledních 20 let pozoruhodný pokrok na cestě za jednotou. Světová Rada Církví, která sdružuje dnes na 160 nekatolických církví, s příslušníky v 50 zemích, a zahrnuje vedle nejrozličnějších protestantských vyznání i starokatolíky a pravoslavné církve (kromě ruské oblasti), představuje kolem 300 milionů křesťanů. Její činnost se neomezuje na hledání jednoty na věroučné bási. Jedním z hlavních cílů Rady je »společný postup v otázkách mezinárodní důležitosti«. V tomto směru zaslouží pozornosti činnost Církevní komise pro mezinárodní záležitosti, která od r. 1947 rozvíjí spolupráci s hlavními mezinárodními organizacemi v rámci Spojených národů a přináší podněty a příspěvky k řešení sociálních a kulturních úkolů.

Je-li dnes světový katolicismus jednoznačně protikomunistický, stanovisko ekumenického hnutí, vyjádřené na nedávných konferencích (poslední v létě 1952 v Lundu, kde byli přítomni zástupci Vatikánu) varuje před stotožňováním křesťanské věci s protikomunistickým křížáckým tažením. I když někteří představitelé protestantismu (u nás, v Maďarsku, Anglii, Číně) platí za souputovníky komunismu, bylo by omylem vykládat politickou linii světového protestantismu jako oportunistické kvsilinkovství či nerozhodný neutralismus. Ekumenická Rada odmítá stotožňování křesťanského postoje jak s komunismem tak s liberálním kapitalismem, poněvadž hledá programově nová a tvořivá řešení pro sociální a politické problémy současnosti. Tato orientace je v souladu s povahou reformačního křesťanství. Více než historickým údobím reformace, je trvalou *metodou*, spočívající v očišťování biblického theismu od intelektuálních, sociologických a historických příměsí. Jestliže se katolíkovi vůle Boží stotožňuje se sociologickou realitou církve, v protestantismu zůstává biblické poselství *nad*

NAD KNIHOU L' HOMME

Polemika o krizi francouzské prózy, která je ostatně krizi se vleče už několik let. A celková situace zůstává neméně složitá. Hlavní otázka je, zda Francie je jednoznačný, snad pochopitelný v celkové vývoje. Hospodářská a sociální nevyrovnanost, deprese, zprůměrovaná vláda, postupné uvolňování svazků s koloniemi, rozklad strany, to všechno vysvětluje tento tragický sestup.

Naproti tomu v oblasti čistě intelektuální stále existují podmínky, které učinily z Francie zaslíbenou zemi ducha, první mezi vyvolenými sborem Mus. Kulturní tradice jsou stále stejně mocné a hmatelné na každém kroku; stará Sorbonna, Collège de France, Ecole Normale Supérieure atd. ve své náročné vědecké disciplíně formují tisíce nadaných nadšenců; brilantnost, kultivovanost, maximum vzdělání jsou samozřejmým předpokladem při kterémkoliv vážném veřejném projevu; nepředstavitelná konkurence dovede přežít jen nejlepší ze schopných. A přece i skutečná francouzská intelektuální elita tápe, hledá, ztrácí se v dilematech a útočí na větrné mlýny se vši honosnou výzbrojí nejdozrálější filosofické formace na světě.

Francouzská literatura válečných a poválečných let byla poznamenána úpadkem klasického »esprit cartésien«. Řekněme hned, úpadkem z přejemnělosti, vyčerpáním žánrů, dovedením psychologické analýsy ad absurdum, vyžitím složitých tradic XIX století.

Kacířské tažení Sartrova existencialismu představovalo čerstvý vítr pod krovy literárních kuchyní. S prvotřídní intelektuální výzbrojí, opřen o solidní filosofické předchůdce, J. P. Sartre otřásl tradičními formami, aby ukázal cestu ze slepé uličky. Ne víc, pouze směr, argu-

mentovaný několika pozoruhodnými literárními pro jevy.

Jeho clán se zastavil právě ve chvíli, kdy se stal konkrétním silbem a nadějí. Jeho poslední divadelní hra D'ábel a Pánbůh, přešlapuje. Konflikt extrémů morálky vyzní jednoznačně, s dost elegantní přesvědčivostí — není Bůh a není zjevná morálka; dobrá, a co dál?

A pak vyšla, na podzim 1951, u Gallimarda v Paříži kniha A. Camuse, L'Homme révolté. Obsáhlý soubor filosofických statí, brilantní historická a psychologická studie o metafyzické podstatě revolty jako organické potřebě lidské osobnosti, potřebě nikdy neukojené, neboť revolta jako usilování o absolutní svobodu nemůže než být odsouzena k permanentnosti.

V literární produkci posledních let je velmi pravděpodobně jen nepatrně knih do té míry poctivých. Necelých 380 stránek »Vzbouřeného člověka« by snad samo stačilo k prokázání životnosti toho, čemu se populárně říká západní kultura. Krajní aktuálnost problému není v rozporu se systematickým, náruživým hledáním pravdy v celé její složitosti. Naopak, při četbě těchto inteligentních stránek cítíme, že je to jediný možný postup při řešení zmatků naší doby: Usilovat o vyjádření skutečnosti — vidět ji celou a současně ze všech stran — skoro zoufale chtít pochopit podstatu věci

ALBERTA CAMUSE: REVOLTE

krisi francouzského myšlení, žilá. — Úpadek velmocenské
kontextu proválceného
vůsobená válkou, minimální
rozkladný vliv komunistické

pod záplavou předsudků, deformací, lži a polovičatosti.

Bůh ví, jak rozsáhlé studijní úsilí představuje Camusova serie úvah. Jeho these o rozličných formách vzpoury se musí vypořádat s intelektuálním děním Evropy posledních 150 let, a zdánlivě úzce vymezený námět je proslupuje a hodnotí. I pouhý výpočet jednotlivých etap Camusových vývodů by byl příliš rozsáhlý pro rozsah tohoto článku. Neof proslé možné shrnout hutné a složité kapitoly, které postupně dominují — budu neúplný — Marquis de Sade, Lautréamont, Dostojevský, Nietzsche, surréalisté; Saint Just, Jakobini, Hegel, Bakunin, Marx, ruští nihilisté a moderní diktátoři. Jde postupně o vzpouru proti údělu člověka, Bohu, církvi, králi, sociálnímu řádu, politickému režimu, organizaci společnosti. Hlavní částí Camusovy knihy definují člověka jako nositele vzpoury a dále vzpouru v pojetí metafysiky, historie a v aplikaci v umění.

Aby bylo jasno: nechceme diskutovat o jednotlivých Camusových vývodech, a za jisté že je nepřijímáme v jejich úplnosti. Zajímá nás spíše způsob jejich pojetí, skoro bych řekl technika práce: neboť právě ona podtrhuje rozdíl mezi filosofií odpovědnou jediné objektivní pravdě, a rafinovanou náhražkou z druhé strany železné opony.

Albert Camus se neobrací

k nikomu a proti nikomu ale kdyby jeho kniha ohtěla být polemikou, nemohla by být účinnější, a snad by se nelišila od »Vzbouřeného člověka« ani písmenem. Pro komunistické ideologie existuje jediná revoluce — Marx-Leninova — a vše ostatní k ní směřuje nebo z ní vyplývá. Camus se soustředí na lidskou potřebu vzpoury jako jednoho z podstatných vývojových činitelů, a marxismus je mu etapou, rovnocennou ostatním, logicky odůvodněnou a kritizovanou s úzkostlivou objektivností. Pouhé nezakrývání faktů se stává silou a zbraní, neoknečně účinnější než organizovaná, záměrná propaganda.

A ještě jeden faktor je nám sympatický: jeden z předních intelektuálů Francie si klade otázky, které jsou našimi otázkami a které se nás dotýkají více než kohokoliv na západě. Jistým způsobem myslí za nás, předjímá sujet, který by měl theoreticky inspirovat myslitele z našeho prostředí, t. j. o zkušenost bohatší. Dosah této skutečnosti je plně srozumitelný jen tomu, kdo si uvědomil odlišnost západní názorové roviny od našich pojetí.

Vidíme přesnou linku, spojující Sartrovy filosofické podněty z těsně poválečných let a Camusova l'Homme révolté. Spojitost je ostatně logická, mezi Sartrem a Camusem vždy existovalo duševní zpříznění, i přes Camusův zaměrný »postoj stranou«. Dnes je ovšem Camus o krok před Sartrem.

Je-li tento závěr správný, je Camusova studie dokumentem. Svědčí o citlivosti západního myšlení k současné myšlenkové krisi světa a vůli se s ní vypořádat.

S. KUBÁT, Paříž
(Pokr. na str. 13.)

Z. LEDERER

...

Zima nelásky a lásky teplý dech
se na mne střídají
až celý popraskám,
až mapy vrásek črtaných
mne pokreslí; snad jednou prasknu docela
až se mne dotkneš, tak či tak.

Jsi proti mně a pak jsi se mnou
zas;
na břešku slojím, s řekou plynu.
Je pozdě. Tak o tisíc let.
A jinak jen o menší věci jde.
O malé radosti jak z časopisu,
o malé smutky z proufků spletené.

Ze žluče víno, z vína zase žluč;
hlas hodin straší v předstíni,
ze schodů ještě slyším cvrkat
menuet.

A nevím zda už dohrály. Nedovím
se lo.
Schovávaš se mi, nalézám tě zas.
Jednou tě nenajdu. Tím hůř.

Z ulice slyším auta, na sířeše
dělá.
Nebyl to dobrý den, teď půjdu
spát.
V cinema Noc snad něco dávají,
půjdu se podívat a pak ti řeknu
co.
Valí se lma, jen houšť, jen houšť.
Nebyl to dobrý den. Je pozdě.
Spi.

každým konkrétním církevním projevem a život viry není nikdy nerozlučně spjat s národními, sociálními či kulturními nebo politickými formami. S tohoto hlediska není masochismem, ale normálním a pochoptitelným zjevem, že protestantské církve jsou zvyklé vidět v opozici státu ne tak pohromu jako příležitost k svědectví viry a k překonání duchovní dřimoty.

Důležitým činitelem v rámci ekumenického hnutí jsou t. zv. mladé církve — výsledek misijní činnosti na africkém a asijském kontinentě. Hlas těchto církví, nezatížených dogmatickými tradicemi a zvyky, sílí rok od roku na mezinárodních konferencích Ekumenické Rady a vyvažuje západní orientaci evropského a amerického protestantismu.

Myšlenkový přínos těchto církví, jenž je brán vážně v anglosaských zemích, dává tušit, že jsou možné křesťanské civilizační formy podstatně odlišné od toho, co se nabízí pod touto značkou v západním tisku.

J. VOJNÝ, Paříž

JAROSLAV DRESLER

My, kteří nevěříme...

Jedním z hlavních problémů člověka moderní doby a filosofie moderní doby je boj proti náboženství, Bohu, církvím, evropským křesťanským tradicím. Tento boj nabývá v různých zemích a v různých okamžicích rozmanitých forem a obrací se proti rozličným složkám složitého celku, jímž je náboženství jako vira, metafysicko-filosofická soustava i jako politická, hospodářská a sociologická realita v životě společnosti. Směry a duchové tak rozdílní jako Voltaire, Diderot, osvícenství, pozitivismus, romantismus, materialismus, dialektický materialismus, materialistické filosofické systémy některých přírodovědců, Marx, Lenin, Stalin atd. se pokoušejí rozvrátit církev, náboženství a viru v Boha.

Dva hlavní argumenty jsou používány proti náboženství a církvím: V praktické rovině se uvádějí historické příklady, kdy církev prováděla zpátečnickou politiku, kdy brzdily vědecký a sociální pokrok, a připomínají se nehodní papežové a kněží jako typičtí představitelé církve. V rovině teoretické se poukazuje na to, že existenci Boha nelze dokázat. Vulgární nepřátelé náboženství pak dodávají, že Bůh neexistuje vůbec. Bojující proti náboženství a víře, podléhají sami neodůvodnitelné a nedokazatelné víře a dostávají se sami do zajetí svého vlastního, ateistického » náboženství «.

Všimněme si obou hlavních argumentů nepřátel náboženství a církve. Nelze vyvracet existenci inkvisice, upálení Jana Husa (abychom už připomenuli něco z naší historie), vládu nehodných papežů a zneužívání moci církvemi. Absolutistická politická moc v rukou představitelů církevní správy (a to katolíků i protestantů) vedla často k nesprávnostem, stagnaci vědeckého bádání i nesvobodě. (Přítel, katolický kněz, píše k této otázce: » Rád bych zdůraznil, že absolutní moc ideály, abstraktní absolutní spravedlnosti a pod. Misto jistoty se jenom rozmožují otázky. Není tedy pro moderního člověka, který propadl nevíře, východiska z jeho světa? Na tento problém nabízí možnou odpověď existencialistická filosofie, která odmítá otázku o existenci boží jako neřešitelnou a místo ní formuluje tento kategoričtý imperativ: *Člověk má jednat tak, jakoby Bůh existoval*. Ať už Bůh existuje nebo ne, máme jednat tak, jakoby existoval. Máme jednat tak, abychom ze svých činů mohli skládat účty, kdyby Bůh existoval, máme jednat tak, abychom každým svým činem dokazovali, že si přejeme existenci boží, že existenci boží sami v každém okamžiku potvrzujeme. Přítel katolický kněz odmítá tuto » als ob « — filosofii. Zdá se mu, že by při tom mohl jít jenom o hledání nového obsahu pro staré slovo, třeba o hledání obsahu právě opačného než jaký staré slovo vyjadřovalo: » Když komunisté zabili demokracii, aby triumf byl úplný, přivlastní si i jméno zavražděné instituce a nazývají » lidovou demokracii « něco, co je výsměchem demokracii «. Tato namítka se nezdá dostatečná. Nejde o změnu obsahu, nejde o novou formulaci slova Bůh, nejde o vykonstruování nového » Boha « — modly ani o pokrytecké nevěrectví, které koketuje s náboženstvím. Jde pouze o to, neřešit domyšlivě otázku, kterou rozřešit nelze, a *nemuncovat viru násilím, když není dána*. Svědci před soudem v mnoha zemích jsou nuceni přísahat před křížem, i když v Boha nevěří. Existenciální filosofii v tomto případě však jde o to, aby se

všichni lidé ze své vůle podrobili autoritě jakoby-Bůh-existoval, ať už v Boha věří nebo ne.

Ačkoli katolická církev zamítá existenciální filosofii kromě existenciální filosofie katolické, přece se nám zdá, že v této formulaci je nejlapidárnější a nejvýstižnější formulován moderním způsobem požadavek humanistických křesťanských tradic evropských: Jednejme tak, jakoby Bůh skutečně existoval! Jestliže si problém postavíme takto, vzdalujeme se sice církevnímu náboženství a vzdalujeme se také necirkevní náboženskosti » masarykovské «, ale zůstáváme v souhlase s křesťanskými tradicemi evropského humanismu, jak jej před začátkem doby formuloval na př. Erasmus Rotterdamský a jak jej v moderní době vyjadřuje část evropské filosofie. V čem vidíme nejdůležitější rys a největší hodnotu toho, co jsme nazvali ne zcela přesně » evropskými humanistickými křesťanskými tradicemi? « Především v tomto: Křesťanství vyslovilo zásadu, že před Bohem jsou si všichni lidé rovni a že každý člověk sám, individuálně a bez prostředníka může obcovat s Bohem. Křesťanstvské vlády není o nic bezpečnější, o nic méně riskantní než vláda v rukou církve. Bývá zvykem vidět tyto věci v mylném světle: Laická vláda sama sebou tihne pryč k demokracii a svobodě, kdežto vláda náboženských společností prý vede k diktátu a netoleranci. Ve skutečnosti všechno zneužití moci je důsledkem nedostatečnosti samotné lidské přirozenosti a ne důsledkem křesťanského světového názoru. Nevěřím, že lidé skutečně zbožní by byli více nakloněni zneužívat moci a zbabovat se bezohledně odpůrců, než ateisté. Nevěřím, že by církevní vláda přinášela více zlé než absolutní vláda laická. Problém takových historických příkladů tedy netkví v tom, že by šlo o vládu církevní, ale v tom, že šlo o vládu absolutistickou. (Nestranný a nezaopatřený pozorovatel nemůže nevidět, že všechny okolnosti které jsme uvedli a jichž nepřátelé náboženství používají proti církvím, nejsou pro křesťanství, náboženství a církev typické, nýbrž naopak že znamenají výjimky. (Nebudeme zavrhat letadlo jen proto, že ročně zahyne při leteckých nehodách několik set nebo tisíc osob, nebo že letectví se zneužívá k útocným válkám). Proti bojovným nepřátelům náboženství zde naopak uvádíme součást svého přesvědčení, která takto zkrácená a heslovitá se může zdát jako axioma, ale která se dá ovšem historicky dokázat: Civilisace a kultura moderní doby a západního světa je kulturou a civilizací křesťanskou.

Druhý argument: Bůh neexistuje nebo nelze dokázat existenci boží. Zastánci této teorie jsou oběti viry a » náboženství « postaveného na hlavu. Náboženství nechce vědecky dokazovat existenci boží, lito pseudovědci však chtějí dokazovat nedokazatelné, boží neexistenci. Od důkazů se utíkají k víře a nechtějí přiznat, že jde o viru. Ani druhý hlavní argument nepřátel křesťanství, náboženství a církve není dostatečný.

Zdá se nám, že otázka existence boží je od nepřátel církve, Boha a náboženství nesprávně postavena. Bůh podle nich neexistuje a svou viru pokládají za vědeckou pravdu. Církev proti tomu stavi toto dogma: Nevěřit v Boha je nejtěžší hřích, těžší tedy než na příklad vražda nebo genocida. Ale spíše je to tak, že nevíra je nemoc, prokletí a těžký úděl moderního člověka, než hřích. Jestliže nikdo nemůže omlouvat

nemravné činy tím, že Bůh stejně neexistuje, jestliže je třeba žít mravně i když Bůh neexistuje, moderní člověk si svůj život jenom znesnadňuje a komplikuje si svou cestu k dobru, spravedlnosti a kráse. Všechny dosavadní pokusy o t. zv. laickou morálku, která by byla » člověku užita na míru « skončily katastrofou. Člověk nemůže vystačit jako mravní autorita sám sobě a nevystačí ani s uměle vytvořenými abstraktními stvůrkami, tedy jasně formulovala názor, že každý člověk — » obraz boží «, je stejně, » hodnotný «, že každý lidský jedinec je hodnota, každý člověk že má právo na individuální osud, štěstí a pod. A právě v tom je vyjádřeno, proč se, pokračující v křesťanských humanistických tradicích, nemůžeme smířit s komunismem a proč, dokud bude komunismus existovat, budeme v něm vidět největší nebezpečí, které si člověk moderní doby připravil sám sobě.

Komunistická nebo t. zv. socialistická morálka, které se dovolávají kolektivu, třídy, třídního boje atd. jako morální autority, popírají hodnotu jednotlivého člověka a jsou vždy ochotny jej obětovat ve prospěch většího celku. V rukou diktátorů se pak tato teoretická zásada proměňuje v nejnelidštější zbraň proti člověku.

V poměru politiky a náboženství je důležitý problém světské moci církevních hodnostářů a církvi. Církevní hodnostáři a církve zasahují sice zpočátku do politiky z důvodu, aby především hmotně zabezpečili církev a tím i šíření křesťanských zásad. Avšak po čase se může jejich původní úmysl deformovat tak, že se spokojí pouze s tradičním a formálním hlášením křesťanských zásad a činí různé ústupky politice. Je zřejmé, že v takovém případě bylo politické moci církvi užito nevhodně. Jestliže církev zavírá oči před plochostí a povrchností náboženského života svých věřících a spokojí se jenom s politickým vlivem a se zabezpečením svých institucí, dochází nutně k degeneraci původního účelu, pro který vznikly. Nesmíme ovšem v tomto problému zaměřovat na př. katolické strany za katolickou církev. Přítel katolický kněz říká : » Politikaření kněžstva je nesprávné a škodlivé. Papež to jasně formuloval a zakázal kněžím účast na politice. Kdo z nich se tedy do politiky míchá, jednáji proti zákonu «. Bohužel je třeba v této věci namítnout, že někteří biskupové uděluji povolení k politické činnosti kněžím až příliš blahovolně. A přece by mělo platit, co píše jiný přítel : » K vymezení pole působnosti politiky a náboženství : Jistě má náboženství prostupovat celý život věřícího člověka a tedy i jeho činnost politickou ; ale politiku mají dělat jednotliví věřící, nikoli církev, které jsou organizacemi s účelem jiným. « Zásahy církevních představitelů do politiky často církve spíše poškozují, než aby jim prospívaly.

Jako jsme už před rokem vyslovili požadavek izolace a autonomisace kulturní tvorby i osvěty od praktické politiky (O svobodu kultury, Tribuna vánoce 51), tak dnes stavíme také požadavek izolace náboženství a církvi od praktické politiky a izolace a autonomisace praktické politiky od náboženství a církvi. Církev jako hlásatel náboženství a mravnosti by měla být pojímána jako instituce kulturní, jako ostatní kulturní instituce by měla být od státu a politiky autonomní a stejně tak by měla být státem hmotně zajištěná !

JACI JSME

1) *Proces Slánského oživil myšlenkovou i žurnalistickou aktivitu emigrace. Ne vždy nejšťastněji. Někteří uprchlíci, aniž si uvědomili, hráli Gottwaldovi do hry. Antisemitismus procesu se jim zalíbil. Z Gottwalda se tedy stal ryze arijský hrdina. Za tím roztáci soudili roztáky. Ti silnější, tedy ještě cyničtější, i když vypadají jak bumbrilčkové, se udrželi.*

2) *Některé komentáře v novinách a v rozhlasu byly rovněž nepřesné. Divíme se již méně, že Figaro klidně oznámilo, že Clemenise vydal Gottwaldovi Tito a že Slánský vedl povstání na Slovinsku, ale podobné nesmysly psali a hovořili i čeští zpravodajové. Ve své většině však československé zahraniční vysíláčky komentovaly tento proces politicky i propagačně dobře.*

3) *Le Monde se vyznamenal článkem F. Honliho, maďarského uprchlíka, který rovněž tvrdí, že antisionismus není antisemitismus. Canard enchainé, francouzský humoristický časopis, se správně Honliho zeptal : » Byl jse za války antisemitem nebo antisionistou ?*

MILIONÁŘI NEBO VYKORISTOVÁNÍ ?

Sudeští Němci opakují ve svých tiskovinách, jak byli za první republiky hospodářsky utlačováni a vykořisťováni. Toto tvrzení je v přímé kontradiktori s dalším jejich tvrzením. Jejich » Arbeitsgemeinschaft zur Wahrung sudeten-deutscher Interessen « (která je rovněž vydavatelkou Bílé knihy), poslala v roce 1947 bavorskému ministerskému předsedovi dr. Ergardovi pamětní spis, podle kterého sudeští Němci zanechali v republice majetek, jehož cena činí k 8. V. 1945 19,440 miliard dolarů. Toto tvrzení je ostatně otištěno na stránce 557 jejich Bílé knihy. Přepočteno při úředním kursu 50 korun za dolar, znamenalo by to, že na rodinu by průměrně připadl jeden milion korun. A k tomu nutno připočítat hodnoty, které si podloudně vyvezly. Jednou vědou : všichni sudeští Němci byli zároveň vykořisťováni a zároveň milionáři.

NAŠIM ČTENÁŘŮM

Přesto, že jsme zvýšili náklad minulého čísla, nedostalo se na některé čtenáře v Austrálii, ve Spojených státech a v jižní Americe. Omlouváme se a zvyšujeme náklad tohoto čísla na 1500 výtisků.

V dnešním čísle Tribuny můžete číst původní poesii a překlady českých básníků. Nakladatelství Sokolová nám sděluje, že krom těchto jmen budou zastoupeni všichni českoslovenští básníci za hranicemi v básnické anthologii, kterou vydává.

F. LISTOPAD

Špinavá voda

„Bylo je třeba hodit zpátky do jejich špinavé vody“.

Heuriebis v podsvětí v Cocteauově filmu Orfeus.

Žijeme na západě. Rozhodnutí nás všech, 35.000 uprchlíků z Československa je definitivní, jednou provždy, necht' o tom nikdo nepochybuje. Nevrátíme se do Československa, dokud nebude svobodné. A možná, že se budeme vracet zároveň s jeho svobodou. Myslit jinak, jasně řečeno podezřívá někoho ze zaječích úmyslů by znamenalo pochybovat o zdravém rozumu, o nejprostší logice věci. Bylo bychom senátorem Mc Carthym exilu. Žijeme na západě však — zhruba řečeno (a je nutno nyní říkat věci zhruba) protože odmítáme koncepci života na východě. Ať se účastníme politické činnosti, ať máme třeba přístup do předpokojů amerického státního sekretáře nebo ať píšeme v komorách pro služebně v některém pařížském baráku básně (a třeba třeba i nesrozumitelné), náš pobyt na západě je morálně stejnou měrou především protestem proti režimu doma.

Přirozeně, země, ve kterých můžeme takovým či onakým způsobem protestovat, jsou nám blízké. Většinou jsme si je dokonce zvolili. Náš poměr k západním demokraciím je kladný, ale právě tak starostlivý. Jsme jejich sympatisanty, ale nemůžeme se s nimi vždy ztotožnit. Nejsme západní lidé, jsme jen západně *orientovaní*. Ale ani to není tak důležité jako fakt, že jsme viděli na vlastní oči a prožili na vlastní kůži některé zkušenosti, politické, sociální, psychologické, které na západě znají spíše jen z našich svědectví, tedy z literatury. Zvolili jsme si západ především proto, že jsme odmítli východ. Někdy se však zdá, že část našeho exilu, alespoň ta veřejně činná a „representativní“, je nekriticky a nevěcně zamilovaná do západu. Chci říci, že nedovede o své lásce říci nic kromě několika frází, jejichž podmětem je slovo svoboda a demokracie. Snad je to nejjednodušší způsob života milovat to, co je. To, co je na dosah ruky. Co je velké, silné, bohaté; kde smíme platit daně, to jest, kde máme také příjmy. A ty ještě jsou často takového druhu, že je dává levá ruka toho, jemuž potřásáme nadšeně pravici. Ale tato „finanční kolaborace“ je po pravdě řečeno ve velké většině při-

padů, nu, nazveme ji čestnou. Totiž nevědomá, naivní, sponzánní. Vychází snad z dosti povrchní shody, že západ je náš politický ideál a zároveň nám poskytl asyl a často i zaměstnání. Tato náhoda je příliš nevkusná, aby byla ve všech případech tak závazně pravdivá.

NENÍ VŠECHNO ZLATO, CO JE UNESCO

UNESCO vydala kdysi společně se Spojenými národy malou vázanou knížku. Byla to Deklarace lidských práv. Po únoru 48 jsem ji poslal několik do Československu starým přátelům, kteří se dali do služeb režimu. Nevím, zdali jim je lidově — demokratická pošta doručila, vím však, že brožury UNESCO byly ještě loňského roku zabavovány na španělských hranicích. Totéž Španělsko se však od letošního jara pokouší dostat do stavu členských států této kulturní a humanitní organizace. Čeho kulturního se tam chce účastnit? Země, která považuje většinu francouzských knih za podezřelé a zakazuje jejich prodej, která sice vydala nyní po tak dlouhé době svého největšího básníka Loreu, ale co se jí z něho nehodilo, neotiskla, stát, který podporuje fanatické útoky na protestantskou menšinu (a jak nepatrnou!), měla by si nejdříve udělat trochu pořádek doma, provětrat kulturní atmosféru, vyhodit na dlažbu censory — a to hovoříme pouze o otázkách nepolitických, o těch, které spadají pod zájmy organizace, o níž se nyní Španělsko uchází.

Je dobře známo, že UNESCO by se patrně této vlči nabídce ubránilo. Ale politický vliv členských států působí tak silně, že kultura ustoupí (*) a v příštích dnech uvidíme nějakého falangistického ministra vystupovat z auta v té avenue Kléber. Papírek v kapsě, a na něm jistě dobrá řeč o kultuře. Bude mluvit o kultuře a zatím si bude myslit, že je na správné cestě. Že ústřední topení UNESCO hřeje stejně jako v zasedací síni Spojených národů. Že je v tom správném předpokoji, který vede tam,

Článek byl psán ještě před přijetím Španělska do UNESCO.

kde se scházejí svobodné, demokratické národy a kde se rozhoduje budoucnost.

Obháje Španělska jako členu UNESCO namítají, že jiné totalitní státy jsou členy této organizace. Československo a Polsko. Ano, ale především dnes jsou jen členy nominálními a samy se z UNESCO vyloučily. Bylo jim to snad přece příliš nepříjemně kulturní. Ale především tyto státy se staly členy, kdy ještě nebyly diktaturami a kdy naopak se od nich čekalo, že jejich kulturní příspěvek bude zajímavý. Dnešní příjezdi UNESCO se však odehrává za naprosto jasného vědomí zúčastněných, oč a o koho se jedná. Je ovšem možné vynášet rozličný soudnad faktů. Není však možné se mýlit ve faktech. Není možné, aby angličtí a francouzští političtí úředníci, kteří nutí kulturní zástupce svých zemí na generálním zasedání hlasovat pro přijetí, aby neviděli rozdíly, které jsou mezi chartou lidských práv a španělskými zásadami.

Španělsko má prý dobře vyzbrojené a vycvičené divise. Budíž! Jsou nebo mohou — nevím — tam asi být důležité strategické základny. Franco dokonce nenávidí komunismus skoro tak jako Hitler. To nás těší. Ale přece to všechno ještě není společná základna demokracie a západu. Z divisi a antikomunismu nesestávají ještě ani lidská práva ani kultura. Ideologové západu mají v tomto případě příliš široké svědomí. Nevím, proč bychom se měli tomuto cynismu obdivovat.

CHAPLIN GO HOME

Také nám vlastně není nic do toho, že americký státní prokurátor i v noci spí na spisech, týkajících se jistého herce Charlie Chaplina, britského občana, žijícího čtyřicet let v Hollywoodu a který se, aniž si toho patrně státní prokurátor povšiml, za tu dobu stal jednou z nejkrásnějších osobností tohoto století a pro nás všechny Evropany tím nejsrozumitelnějším Američanem. Měli bychom si jentíše povzdechnout, že to má špatně ten náš bratr, věčný emigrant, jehož hlavními filmovými kulisami byly vždy ulice a silnice. Má to špatně, ale jen u úředních autorit, a to na obou stranách

V ČESKOSLOVENSKO - POLSKÁ SPOLUPRÁCE V DOPRAVĚ

Je mi obzvláštním potěšením psát pro vaši Tribunu o dopravních problémech, společných Československu a Polsku. Několik let před válkou jsem se aktivně zúčastnil rozvíjení československého transitu přes polské přístavy Gdyně a Gdansk. Temná mračna, jež v tehdejší době nešťastně zakrývala politické obzory, nezmařila nejúžší spolupráci na poli dopravy.

Jedna událost mimořádného významu to může znázornit. Na podzim r. 1936 se německým železnicím omrzela soutěž s polskými o československý transit. Učinily Polsku návrh, aby čs. transit byl mezi obě země rozdělen dohodou, a tarify aby byly na obou stranách podstatně zvýšeny. Zástupci polských železnic však informovali československé průmyslové organizace o tomto návrhu. Důsledkem byla mnohem užší spolupráce mezi ČSR a Polskem na tomto poli.

Během války byl v Londýně vytvořen smíšený výbor ze zástupců spojeneckých zemí Němci okupovaných. Jeho úkolem byla příprava plánů pro poválečnou dopravní uspořádání ve střední Evropě. Zastoupeno bylo Československo, Řecko, Jugoslaviie a Polsko, Maďarsko a Rumunsko měly tam své pozorovatele. Mnoho důležitých problémů bylo projednáno a o některých se došlo předběžných dohod. Jako v předválečném období, byly styky československo-polské napjaté, tentokrát pro rozdílný postoj k očekávanému zasahování do záležitostí zmíněných zemí se strany Sovětského svazu. Praktické problémy však přesto byly harmonicky diskutovány.

Nyní jsou obě naše země porobeny, utlačeny a vykořisťovány stejným způsobem. Toto těžké období v historii Československa a Polska uka-

zuje, jak malicherné a nedůležité byly spory, jež naše země v minulosti rozdělávaly. Dnes musíme všichni zaujmout zcela nový postoj. Jeho důsledkem budou nové, lepší vzájemné vztahy.

Avšak již nyní, dokud sovětská nadvláda ještě trvá, měly by naše země rozvíjet své vzájemné vztahy kde to je možno. Vztahy, jež mohou a budou uchovány i v budoucnu. Na poli dopravy můžeme zde zmínit několik plánů i reálných počínů.

O stavbě dunajsko-oderského průplavu bylo v zásadě rozhodnuto a specificky ustanoveno v československo-polské dohodě o hospodářské spolupráci z března 1947. 5. září předcházejícího roku napsalo Právo lidu : » Spojení Dunaje s Odrou otevře Polsku veliké možnosti. Také průmyslové oblasti Těšina a Moravská Ostrava získají výtečné a levné vodní spoje. « Stavba kanálu však nepokračuje. Přednost byla dána investicím s hlediska sovětského důležitějším. Avšak myšlenka projektu samotného má již hluboké kořeny ve veřejném mínění obou národů.

Praktičtějších výsledků bylo dosaženo na poli transitu polskými přístavy. Československo má svobodné pásmo ve štetinském přístavu. Jeráby, vyrobené v československých továrnách nakládají a vykládají zboží v tomto polském přístavu. Podobně polské a československé oderské plavební společnosti mají dohodu o úzké spolupráci. Nedávno se dokonce ČSR rozhodla založit vlastní obchodní loďstvo, jež operuje z polských přístavů. První z těchto lodí, » Republika «, nakládala první zboží v Gdyni letos na jaře.

Vidíme, že hospodářské svazky se uplatňují mezi našimi zeměmi i nyní, pod společným jhem. Je faktem, že usnadní naše budoucí politické sblížení. Avšak duchovní náplň musí teprve přijít spolu se svobodou. Volná výměna názorů dnes v našich domovech není možná. To je však úkolem politických exulantů obou zemí, aby připravovali a usnadňovali budoucí naši spolupráci politickou.

Adam RADZKI

železné opony. Jestliže je demokracie hlas a vůle lidu jen co se za nehet vejde, nemusil by se americký prokurátor starat o Chaplinova visa.

Nejde mi však nyní přímo o Chaplina. Komentáře k tomu-to skandálu přinesly naprosto jednohlasně všechny evropské noviny. Jde o nerovnováhu v demokratických věcech tohoto světa : zatím, co Chaplin má a zdá se, že ještě bude mít obtíže s návratem do Spojených států, zatím co Graham Greene, anglický katolický spisovatel, musil velmi dlouho čekat na své americké visum, protože jako mladík měl sympatie pro levicové, asi komunistické organizace, zatím co kvůli Koestlerovi, který jistě komunismu rozumí lépe a nenávidí odborněji a inteligentněji než další senátorský výtečník Mc Carran, musila začít fungovat zvláštní vládní výjimka z immigrantského zákona, po 1. lednu 1953 budou moci jezdit a také přijedou podle nových doplňků vystěhovaleckého zákona bývalí nacisté (první výprava přijede dokonce prý ve vojenském konvoji v počtu pěti tisíc, nechce se nám to ani věřit), dnešní falangisté a podobně.

Chaplin však budu mít dále obtíže. Také Koestler bude musit být spokojen, že existuje o jeho případu zvláštní výnos a Graham Greene raději zůstane za pécí.

Chaplinův případ není tedy výjimka, stává se nyní pravidlem, která by se mohlo záhy změnit v zásadu. Byli bychom neupřímnými lichotníky, kdybychom blahopřáli americké demokracii ke smyslu pro míru věcí. A byli bychom ještě hanebnějšími, kdybychom se evičili znova v držení jazyka za zuby nebo kdybychom si dokonce zakazovali myslet.

Naše myšlenky a slova a dnešní situaci ovšem nemají jiného smyslu než jako gesta vůči sobě samému a svým nejbližším. Je to jediné, co nám zbývá. Jenomže gesto...

Odpusťte, chtěl jsem citovat André Gida.

CAMUS (Se str. 9.)

Reakce na Camusovu knihu byly přirozeně velmi četné. Ale skutečným překvapením — a po nějakou dobu sensací pro seriosní kritiku

i snoby — byl víc odmítavý vysloveně zaujatý postoj Sartrový literárně - filosofické revue Les Temps Modernes.

Je ostatně v přímě souvislosti s nedávným Sartrovým příklonem ke komunismu. Nechceme pochybovat o čestnosti Sartrových pohnutek, vycházejících z kritiky vládnoucí třídy jeho země, odmítání války v Indočině, francouzské politiky v Africe atd. Útok na Camuse však považujeme za nepoclitivý a v tomto sporu jsme na Camusově straně. V Sartrově případě chceme věřit v tragický faux pas abstraktního intelektuála. Kritika jím řízené revue je však poučná, neboť pochází z pera marxistického redaktora a je tedy jakýmsi obrazem výtek, které shromáždí proti Camusovi komunisté.

St. KUBÁT, Francie

I. GAD'OUREK

Č e l e m k m a s á m

ORGANISAČNÍ A OSOBNÍ ZMĚNY V MASOVÝCH ORGANISACÍCH V ČESKOSLOVENSKU

Je tom již téměř rok, co komunisté v Československu se rozhodli uplatňovat Gottwaldovo heslo »Čelem k masám!« důsledně na všech úsecích veřejného života. V hluboké krizi, která otřásla režimem v roce 1951, komunističtí vůdci poznali na vlastní kůži, že namísto izolace protikomunistických živlů a jich vyřezání z těla národa jsou to oni sami, kdo jsou často v menšině, osamoceni. Nejen nekomunisté, ale i prostí členové strany stáli na podzim 1951 jako jeden celek v kritické opozici proti zvůli stranického aparátu. Veřejné mínění, které se komunistům nepodařilo potlačit, se zabývalo otevřenou kritikou režimu a nepořádku jak ve straně samé, tak i v hospodářství a na všech úsecích státní správy.

Likvidace Slánského je výrazem skutečnosti, že si stalinské vedení uvědomilo nebezpečí psychologické porážky, a že se rozhodlo znovudobýt ztracené pozice u širokých mas. Rok, který následoval po čistce byl charakterisován úsilím postavit masovou práci na novou základnu. Hlavním prostředkem k tomu měly být t. zv. masová hnutí. Tyto »páky diktatury proletariátu«, jak se masové organizace v terminologii leninismu-stalinismu nazývají, sdružovaly již v lednu 1952 více než polovinu všeho obyvatelstva. V nich rozvíjeli a rozvíjejí komunisté všechny prostředky jak získat přízeň, či jak aspoň zajistit poslušnost širokých vrstev Čechů a Slováků. Všimněme si proto, jak se tyto organizace poslední dobou vyvíjejí.

KOMUNISTICKÁ STRANA

KSČ sama pro svůj masový charakter může být uvedena v této souvislosti. O organizačních i osobních změnách, které se v ní udály, referovala Tribuna podrobněji ve svém posledním vánočním čísle i v číslech z jara tohoto roku. Uvedeme zde proto stručně jen ty z nich, které přímo souvisí s úsilím komunistů zvýšit důvěru ve vedení u prostých členů strany.

Likvidace nepopulárního tajemníka, snaha využít antisenitismu k získání přízně mas, důraz na volené funkcionáře strany, zavedení principu kritiky a sebekritiky, podpora poskytnutá volným funkcionářům aparátům strany na výročních a okresních schůzích, slučování dílčích organizací ve městech a v závodech, rozšíření styku okresních organizací s komunistickými buňkami na vesnicích, pořádání veřejných schůzí místními organizacemi, rozšíření sboru propagandistů a pečlivé rozmisťování komunistů na pracovištích, zejména v dolech a v pracovních skupinách v zemědělství — to jsou jen některé z četných změn, které strana v tomto roce provedla, aby si udržela kontrolu nad straníky a jejich desítkami.

SVAZ MLÁDEŽE

Prímým i když poněkud pozdním, důsledkem krise a reorganizace KSČ se zdá být i krise v čl. komsomolu. Příznaky jsou stejné: úpadek základních organizací, který se přičítá na vrub funkcionářů.

»Protože organizace mládeže nijak nepomáhaly mladým lidem, aby lépe mohli plnit své výrobní úkoly, členové svazu necítili nutnost obracet se svými pracovními otázkami na orgány svazu v závodech a práce základních organizací ČSM upadla.« (Rudé právo, 11-8-1952, str. 2.)

Svazu mládeže se dále vyčítá, že neplnil svůj úkol na vesnici, kde má být vedoucí složkou při budování Jednotných hospodářských družstev.

Též v průmyslu mládežníci se prý zabývají »samoučelnou činností« (organizováním zábavných, či kulturních kroužků) a zanedbávají hlavní povinnost: usilovat o zabezpečení a zvýšení výroby (což je současně hlavním úkolem závodní organizace KSČ i odborů).

Řešení potíží Svazu proběhlo zcela dle ustálené šablony totalitních komunistických států, které neznají střední cesty. Na schůzi Ústředního výboru ve dnech 8. a 9. srpna byla za přítomnosti a vedení tajemníka ÚV KSČ, Josefa Tesly, provedena čistka s těmito výsledky:

»Ústřední výbor se jednomyslně usnesl zbavit všech funkcí a vyloučit z ČSM Zdeňka Hejzlara, který byl nositelem škodlivých method práce v ČSM a dopustil se zejména pod vlivem bandy Slánského, Švermové a spol. nepřátelských činů vůči Svazu. I jeho osobní život a ostatní politická činnost je v rozporu s programem ČSM. ÚV ČSM zbavil všech funkcí a vyloučil ze Svazu také člena předsednictva ÚV ČSM a tajemníka slovenského ÚV ČSM Rudolfa Lehenharta pro vážné chyby v práci, pro frakcionářství a pro zatáčení závažných nedostatků v minulosti. Zároveň přijal ÚV ČSM resignaci člena ÚV ČSM ing. Josefa Grohmana, člena předsednictva ÚV ČSM Mikuláše Lacka, tajemníka ÚV ČSM Stanislava Pošusty a Františka Vacka na členství v ÚV ČSM a ostatní funkce v ČSM. Odvolal také ze všech funkcí ČSM tajemníka ÚV ČSM, Karla Červinku.

Za členy předsednictva byli zvoleni Vladimír Meisner, František Deport a Jaroslav Šedivý. Za zaneprázdněného místopředsedu ÚV ČSM Ernesta Sýkoru, který zastává důležitou funkci pověřence školství, věd a umění, pověřil ÚV ČSM řízením práce předsednictva a sekretariátu tajemníka ÚV ČSM Ladislava Lise. Za tajemníky ústředního výboru a členy sekretariátu byli zvoleni: Ludvík Cibulka, Vladimír Meisner, Miloš Jakeš, a Jaroslav Hejna.« (Rudé právo, 10-8-1952, 2.)

REVOLUČNÍ ODBOROVÉ HNUTÍ

Podobně jako v hnutí mládeže, komunistický tisk hledá chyby a krizi i v hnutí odborovém. A i zde se vina svaluje především na vedoucí odborů, na jejichž vrub třeba připsat desorientaci odborů po odchodu A. Zapotockého na křeslo ministerského předsedy:

»V čem byly ukázány hlavní nedostatky Revolučního odborového hnutí? V tom, že po odchodu soudruha Zapotockého na místo předsedy vlády se odbory stále více vzdalovaly od svých hlavních úkolů. V činnosti odborů zabírala stále méně místo starost o výrobu, péče a výchovu a mobilisaci naší děl

nické třídy k plnění a překračování úkolů státního plánu. « (Rudé právo, 12-8-1952). Aby se přiblížili » hlasu lidu », komunisté se oddolali k veřejnému přiznání nemorálních platů funkcionářů ROH, proti nimž dělníci již dlouho reptali :

» Tak na některých dolech v ostravsko-karvinském revíru bylo zjištěno, že členové závodní rady si neoprávněně dali připsovat směny, které vůbec neodpracovali, že si dali zaplatit i školení, které absolvovali, a dokonce hodiny přes čas, které jim podle směrnic ROH nepřináležejí, nedělní směny, a pod. Jejich platy dosahovaly výše i několika desetitisíc korun měsíčně. « (RP, 5-8-1952, str. 3.)

O nápravě tomto směru se však vlastně nemluví, tisk se zabývá více bojem proti » měkkým normám « dolů, než důslednou nivelisací platů funkcionářů. Hlavní řešení vidí komunisté v reorganizaci odborů.

Ta byla provedena na plenárním zasedání ÚRO v Praze ve dnech 17. a 18. července. Hlavní změnou, již zasedání přineslo, je provedení další centralisace. Místo širokého představenstva sestávajícího z 50 zástupců jednotlivých svazů se vytvořil poloviční orgán nezastupitelský, který má » v období mezi plenárními schůzemi ÚRO rozhodovat a usměrňovat odborové hnutí pro plnění úkolů výstavby socialismu. «

Zatím co počet zastupitelských orgánů se restringuje a zastupitelská funkce se ruší, aparát ÚRO se rozšiřuje z 8 ústředních oddělení a 2 účelových zařízení na 13 ústředních oddělení a 3 účelová zařízení. Počet svazů se též rozšiřuje. Za práci ve svazech budou politicky odpovídat představení svazu, volení na celostátních konferencích. Krajské a okresní výbory svazu budou zřízeny jen v průmyslových střediscích, kde je větší počet závodů. Svazy jsou organizovány v obdobná oddělení (až 13 počtem) jako ÚRO.

Kromě svazů budou v krajích fungovat krajské odborové rady (KOR), které budou voleny na krajských všeodborových konferencích a vybudují svá oddělení dle důležitosti kraje. Hlavním jich úkolem je zevšeobecňovat zkušenosti z jednotlivých svazů či okresu, řídit » kulturně-masovou práci « a pomáhat při školení funkcionářů.

Kromě centralisace je z celé reorganizace patrna určitá opatrnost při ustavování okresních či dokonce místních organizací svazu. Komunisté se obávají demoralisujícího vlivu špatně navštěvovaných schůzí základních organizací. Proto si ponechávají volnost ustavit výbory jen tam, kde se pro početnost členů podobných zjevu nemusí obávat.

MÍROVÉ HNUTÍ

V organizaci československých obránců míru se neudály větší čistky či zásadní změny. Hnutí vzrostlo hlavně vybudováním a začleněním nové díle organizace -- hnutí čs. žen.

Na prvním plenárním zasedání osmdesátičlenného výboru čs. žen sdělila soudružka Zahradková, že v republice je ustaveno 10.000 výborů žen v 78 % všech obcí. Celkové zaměření hnutí vyplývá z provolání přijatého zasedáním :

» Československé ženy ! Zvýšením svého budovatelského úsilí podpořte obranyschopnost naší země ! Vyjádřete svou vůli nepřipustit, již nikdy válku ! Staňte se iniciátorkami v kampani závazku, které náš lid přijímá na počest XIX. sjezdu VKS b) a na počest 35. výročí Velké říjnové socialistické revoluce ! « (Rudé právo, 7-9-1952, str. 2.)

O týden později se konalo XII. plenární zasedání Čs. výboru obránců míru v Praze, jež předsedala komunistka Hodinová-Spurná,

kteřá je současně předsedkyní výboru žen. Prohlásila jednoznačnou podporu » s. lidu Němcům v boji za jednotné Německo a Koreáncům v boj proti Američanům. Korejský lid, dle jejich slov, bojuje za mír, svobodu a nezávislost čs. republiky. K dokreslení současně povahy čs. mírového hnutí přinášíme citát z tisku z 10. září 1952 :

» Mírové hnutí nemá a nemůže mít nic společného s činností různých starých charitativních spolků, které jen oslabovaly mír, nebo se sektami, jejichž členové odmítali brát do rukou zbraň. Takové nálady by znamenaly jen pomáhat nepříteli, který číhá, aby si mohl vybrat oběť, která bude nejméně schopna odporu. « (RP, 10-9-1952, str. 3.)

SVAZ PRO SPOLUPRÁCI S ARMÁDOU

Je pochopitelné, že při současném stupňování militarismu v Československu heslo » Čelem k masám ! « je důsledně uplatňováno k rozšíření masové branné výchovy. V několika projevech ministr národní obrany A. Čepička ostře kritisoval sportovní organizace jakož i Sokol pro jejich samostatnost. Tak jako ČSM a Odbory mají za účel zabezpečit výrobu zbraní, tak mají Sokol, Svazarm, Mírové hnutí, Červený kříž a i jiné organizace za účel zajistit lidský materiál, který bude zbraní ve prospěch sovětu používat. Kterakoliv odchylky od těchto dvou vytčených cílů nejsou trpěny, jsou » samostatné. « Mnohost organizací nerozhoduje, účely jsou v podstatě jen dva : vyrábět zbraně či vojáky pro sovětské plány.

Novým dokladem toho je dnešní reorganizace Svazarmu. Jak jsme již psali v Tribuně z konce 1951 Svaz pro spolupráci s armádou byl ustaven jako rozsáhlá masová organizace předvojenské výchovy v níž ostatní masová hnutí (Sokol, Motoristé, Červený kříž, atp.) byla kolektivními členy. Tak na příklad člen Sokola byl automaticky považován za člena Svazarmu. Pomocí svých dílčích masových složek rozrostl Svazarm tak, že za necelý rok obsáhl 10.000 branných kroužků s více než 160.000 účastníky, s 9.000 cvičiteli a 8.000 agitátory. To vše však není považováno za uspokojivé. Na mimořádném zasedání ÚV Svazarmu dne 10. října v Praze, ministr Čepička oznámil důsledně přebudování Svazarmu, z něhož má být vytvořena » silná masová organizace na principech demokratického centralismu se systémem volených výborů v místech a v krajích, s Ústředním výborem v čele, který bude volen sjezdem. « (RP 11/10 1952, str. 6.)

Dosleť, Dobrovolný svaz motorismu, radioamatérů, holubářů a chovatelů psů budou i nadále kolektivními členy Svazarmu, ostatní složky se však odštěpí. Členství bude individuální. Celá reorganizace má být dokončena nejpозději do 1. ledna. Jako důvod k této změně Čepička uvádí : (1) Svaz neměl základních organizací, nebylo tedy centrálního dohledu nad činností jednotlivých složek, (2) nebyly dány příznivé podmínky, » aby byla pěstována hrstka nad příslušností k organizaci a vypěstována vlastní tradice organizace, která vykonává pro vlast tak důležité poslání. « Ke konci svého projevu však Čepička poukazuje na nutnost budovat Svazarm dle vzoru sovětského Dosaafo a mimoděk si posteskuje

» Ušetříme si mnoho času, ulehčíme si řešení otázek a dosáhneme dobrých výsledků všude tam, kde si osvojíme po vzoru sovětských lidí hlubokou znalost problému a budeme-li je řešit způsobem, jímž byly řešeny stejné neb podobné otázky v sovětských podmínkách. «

ZÁVĚR

V krátkém přehledu jednotlivých masových

organizaci jsme se snažili nastinit, jak komunisté usilují v nich zajistit si kontrolu nad řadovým členstvem, nad širokými vrstvami obyvatel. V KSČ, ČSM a v ROH se snaží získat přízeň lidu tím, že kladou vinu za nepopulární vedení na bedra vedoucích. V hnutí obránců míru i v Svazarmu činí tak rozšířením členské základny, zatažením dalších jedinců pod dohlížející orgán jedné z masových organizací.

Do které míry se komunistům za těchto podmínek zdaří získat národ na svou stranu, či jak sami říkají, do které míry se jim podaří získat masy?

Jsou důvody, jež nas vedou k skromnému optimismu: (1) na prvním místě je to skutečnost, že všechny veřejný život (který pohlcuje poneáhlu všechny život soukromý) je soustředěn na dva cíle: na výrobu zbraní a vojáků. Skutečné potřeby obyvatel zůstávají neukojeny, (2) na druhém místě je to mnohost organizací ustavených k stejnému účelu: občané jsou vládní s jedné schůze KSČ na druhou, pak na schůzi Odborů či opět na schůzi Obránců míru, jen aby vyslechli tytéž projevy podané stejnou formou hrané a předstírané diskuse. Důsledkem toho všeho je nuda a apathie:

» Charakteristika by byla stručná: apathie kombinovaná se vztekem, nic pozitivního. Začínáme rozumět proč VKS (b) a dnes i KSČ musí bojovat za splnění vládních usnesení proč musí bojovat za splnění hospodářského plánu, proč musí bojovně agitovat k získání lidí do dobrovolných brigád, proč se všechno řeší na schůzích a ne osobním stykem. Odpověď je velmi jednoduchá: lidé se o všechny tyto věci nezajímají. Jsou zbaveni všeho vlivu a nemohou přimět svou vládu, aby stávlala více obytných domů, aby zvýšila přiděly atp. Sovětská praxe je stejná jako naše: apathie, apathie... » (Z dopisu DoS, červenec 1952).

Z tohoto duševního stavu komunisté burcují občanstvo jen jedním prostředkem: čistkami, obětmi kozly, a poukazováním na nepřitele doma — i za hranicemi.

KŘESŤANSTVÍ A POLITIKA

(Pokrač. na str. 5.)

kou některé z principů křesťanské sociální ethiky: Člověk nemá vládu nad životem, tu přísluší toliko Bohu. Naše vláda nad vlastním tělem je omezená-svrchovaná vláda náleží Bohu. Potrat je vražda a euthanasie je vražda. Nevinný nesmí být zabit ani je-li to ve prospěch společnosti nebo může-li to odvrátit velká společenská zla. Rodiče mají právo rozhodovat o výchově svých dětí. Veřejné korporace (včetně státu) mají ráz subsidiární, t. j. jejich kompetence se vztahuje jen na to, nač rodina zřejmě nestačí. Ald., 23) Na př. Pius XII. v encyklice » Ingruentium malorum « z 15. XI. 1951 prohlásil: ... Církev se neopírá o moc ani o zbraně ani o lidské prostředky, nýbrž toliko o pomoc shůry vyprošovanou modlitbami... Podobně učí i Tomáš Akvinský,

24) Neodsuzujeme žádnou z různých vládních forem, pokud neobsahuje nic proti katolickému učení. Kterákoli z nich, je-li spravedlivě a moudře vykonávána, může zabezpečit blaho státu.

24) Neodsuzujeme žádnou z různých vládních forem, pokud neobsahuje nic proti katolickému učení. Kterákoli z nich, je-li spravedlivě a moudře vykonávána, může zabezpečit blaho státu.

25) Církev nezavrhne žádnou z vládních soustav, stará-li se jen vhodně o občanovo blaho. Žáda toliko — a to je přirozené — aby neobsahovaly nic nespravedlivého a aby neznásilňovaly její práva.

26) Církev odmítá vázat se na kteroukoli politickou stranu a podřítit, se měnlivým potřebám politiky... Ona i zastává stanovisko, že není je jí záležitostí rozhodovat, která z různých vládních forem a civilních zřízení jsou nejlepší. Nezamítá žádnou z oněch rozličných vládních soustav, pokud respektují náboženství a pečují o mravní úroveň. Není pochyby, že na poli politiky je místo pro velkou rozmanitost názoru a že, pokud spravedlnost a právo jsou respektovány, kterýkoli z oněch směrů může prosazovat své ideje, o nichž věří, že jsou to zabezpečí obecné blaho lépe než kterékoli jiný. Je však chybné a zaujaté, chtít církev zavléci do stranického boje a žádat od ní zákrok proti lidem opačného názoru. Náboženství má být každým považováno za svaté a nedotknutelné.

27) (Příkaz přirozeného zákona a evangelia, jež církev hájí), nezávisí na té nebo oné vládní formě a přizpůsobí se všem vládním formám, pokud ovšem tyto nejsou v rozporu se samou spravedlností a právem. (Mravní zákony) zůstávají stranou stranického zápolení a politického vývoje, takže lidé mohou žít ve shodě s jejich příkazy, žádajícími lásku k Bohu nade vše a k bližnímu jako k sobě samému, a to pod jakoukoli vládou. Církev vždy zastávala tuto morálku a podle ní vždy papeži jednali se státy, ať byla jejich vládní forma jakákoli. A proto katolíci, kteří se věnují otázce obecného blaha, nemají si předsévzt za cíl, že budou dávat výhradnou přednost jedné vládě před druhou.

28) Křesťanská demokracie nemá být nikdy směřována s politickým vřením a nemá být zámkou pro stranické cíle. Ty nejsou její obor. Jde o akci o zlepšení (situace) lidí na základě přirozeného práva a příkazů evangelia...

29) V zásadě je správné a zdravé, aby katolíci věnovali pozornost politickému životu svého národa. Pravíme » v zásadě «, poněvadž se tu obracíme ke všem národům. Někdy ovšem z naléhavých a spravedlivých důvodů není žádoucí, aby se katolíci zúčastnili veřejného života nebo politiky. Ale mluvíme-li všeobecně, pak neúčastnit se vůbec politických záležitostí bylo by stejně nesprávné, jako nemít zájem a nestarat se obecné blaho... (A dále :) Z toho všeho tedy plyne, že katolíci mají spravedlivý důvod zúčastnit se veřejného života..., aby nasýtili cévy státu zdravou šťávou, krví to křesťanské moudrosti a ctnosti.

TRIBUNA, publication non périodique, publiée par l'Institut Tchécoslovaque à L'Etranger. Rédaction: Tribuna, 12, rue Lagrange, Paris (5e).

— Jako nepravidelný tisk nemáme právo vyžadovat předplatné. Ale i nepravidelný tisk se platí v tiskárně. Příspěvky účtujeme ročně: Austrálie (30 sh.), Belgie 150 frs, V. Británie 1 libra, Brazílie 100 Crs, Francie 1000 frs, Holandsko 12 zl., Itálie 2000 lir, Kanada 5 Dol., Německo 12 DM, Norsko 15 K, Švédsko 14 K, Švýcarsko 12 fr., USA 5 Dol, Mexiko 5 Dol. Naše účty: Institut Tchécoslovaque à l'Etranger, N° 20.763, Banque Nationale pour le Commerce et l'Industrie, 133 Bd. St. Germain, Paris. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, Oldřich Baxant, Commonwealth Bank of Australia, King Cross, Sydney, N. S. W. — GIRO 4603, Holandsko. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, N° 12309, Bank of Montreal, King and Baybranch, Toronto, Ont. — Union de Banques Suisses, Carnet de Dépôt No. 46406 — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, University National Bank, 1354, East 55th Street Chicago, Ill., nebo na redakční adresu: TRIBUNA, 12, rue Lagrange, Paris (5e) pod uzavřenou obálkou.